

ZARZĄDZANIE DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

Iwona Solisz

28 kwietnia 2022 r.

Plan webinaru

- 1. Jak zaangażować społeczność? Dobre, czyli uczestniczące zarządzanie dziedzictwem kulturowym.
- 2. Dobre praktyki dotyczące rewitalizacji dziedzictwa kulturowego.
- 3. Instrumenty finansowe oraz innowacyjne schematy finansowania w sektorze dziedzictwa kulturowego

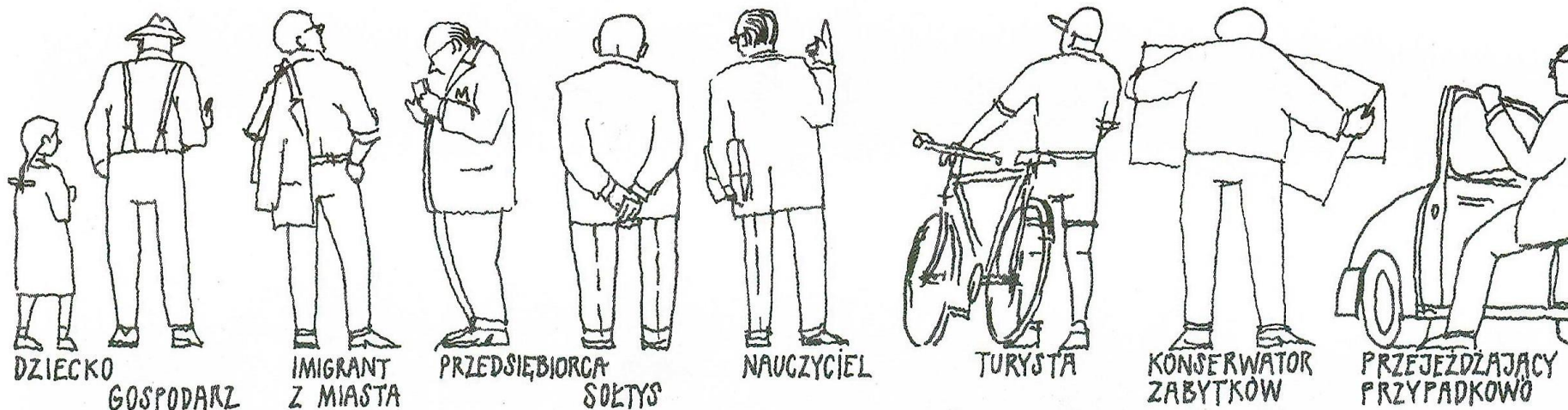
1. Jak zaangażować społeczność?

Dobre, czyli uczestniczące zarządzanie dziedzictwem kulturowym.

Dziedzictwo i jego interpretacja

Krajobraz i tradycje zawierają w sobie wielkie bogactwo znaczeń i wywołują w nas wiele różnych wzruszeń. Z tego bogactwa każdy wybiera coś innego. Mamy różne doświadczenia i różne punkty widzenia, toteż każdego z nas coś innego zachwyca i coś innego interesuje. Pamiętajmy o tym, gdy bierzemy udział w dyskusji na przyszłość dziedzictwa, albo gdy mamy szansę współdecydować o jego ochronie lub przekształcaniach.

DZIECKO

GOSPODARZ

IMIGRANT
Z MIASTA

PRZEDSIĘBIORCA

SÓLTYS

NAUCZYCIEL

TURYSTA

KONSERWATOR
ZABYTKÓW

PRZEJEZDZAJĄCY
PRZYPADKOWO

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

PRZYBYSZE

Dziedzictwo i jego interpretacja

- Interpretacja dziedzictwa (prezentowanie, opisywanie, opowiadanie) powinno się odnosić do tego, co jest znane odbiorcom, np. do osobistych doświadczeń zwiedzającego

PRZEZ INTERPRETACJĘ - ROZUMIEĆ

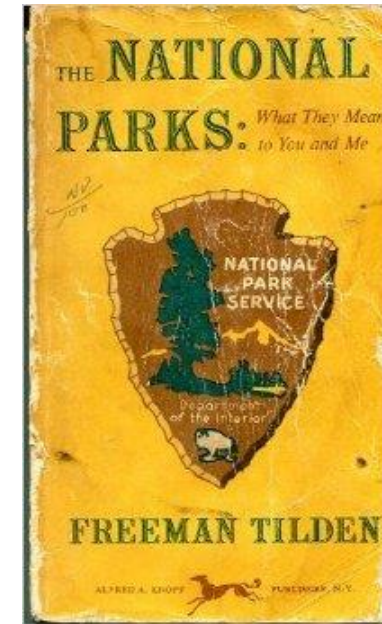
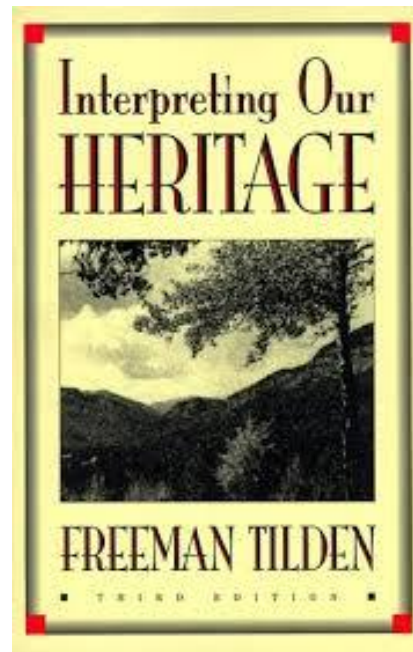
PRZEZ ROZUMIENIE - DOCENIĆ

PRZEZ DOCENIENIE - CHRONIĆ

Interpretacja dziedzictwa według Freemana Tildena:

1. Interpretacja dziedzictwa – to, co pokazujemy, opisujemy, opowiadamy – ma odnosić się do tego, co już znane odbiorcom, do ich osobistych, doświadczeń.
2. Interpretacja nie jest informacją (choć je zawiera). Opiera się na informacjach i ma prowadzić do własnych odkryć dokonywanych przez zwiedzającego/ czytającego.
3. Interpretowanie jest sztuką, której można się nauczyć i która czepie z wielu dyscyplin naukowych i artystycznych, np. historii czy architektury.
4. Głównym celem interpretacji jest „provokowanie” / inspirowanie do samodzielnego myślenia, w przeciwieństwie do „instruowania” (edukowania rozumianego jako przekazywanie informacji).
5. Interpretacja odnosi się do życia człowieka jako całości. Szuka takich ujęć tematu, dzięki którym można zrozumieć / odkryć złożone, szerokie zjawiska, a nie tylko poznać rzeczy i ich właściwości.
6. Interpretacja skierowana do dzieci (do około 12. r. ż.) wymaga innego sposobu prowadzenia niż ta dla dorosłych.

Pisarz, reporter, pisał o parkach narodowych i ich ważnym wkładzie w dziedzictwo Ameryki; kierował National Park Service. Opublikował: *Parki narodowe: Co one znaczą dla Ciebie i dla mnie*. Usystematyzował podejście do zasad edukacji o dziedzictwie.

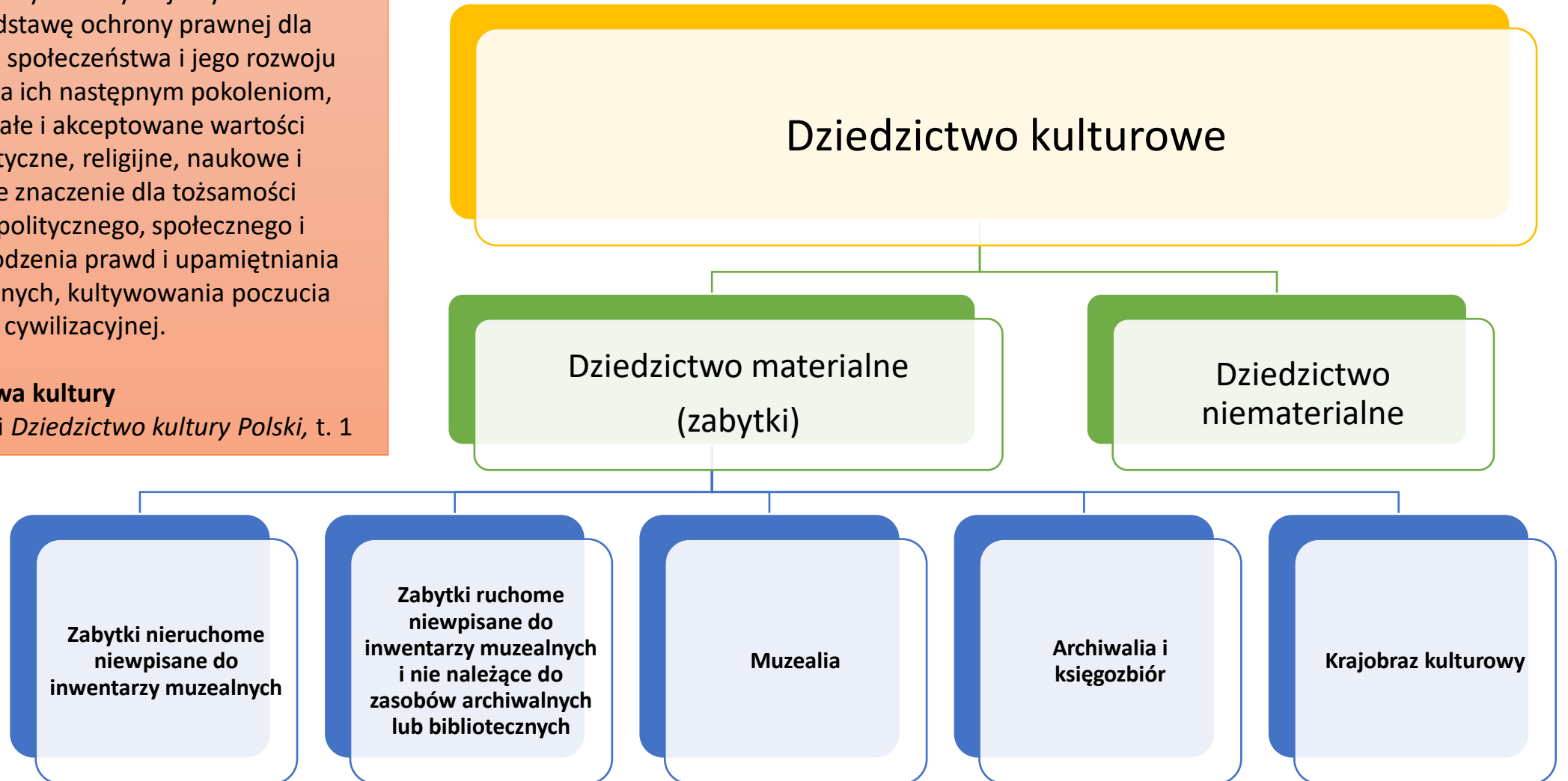
- „Interpretacja dziedzictwa” ma przede wszystkim cel edukacyjny. Studium Tildena, opracowane w 1957 roku, opowiada o szeregu praktyk, które prowadzić mają do osobistego rozwoju dzięki obcowaniu z dziedzictwem i doświadczaniu go.

KATEGORIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi uznawanymi za podstawę ochrony prawnej dla dobra konkretnego społeczeństwa i jego rozwoju oraz dla przekazania ich następnym pokoleniom, z uwagi na zrozumiałe i akceptowane wartości historyczne, patriotyczne, religijne, naukowe i artystyczne, mające znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego, dowodzenia prawd i upamiętniania wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i wspólnoty cywilizacyjnej.

Definicja **dziedzictwa kultury**

Prof. Jan Pruszyński *Dziedzictwo kultury Polski*, t. 1

1. Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego
2. Lista laureatów Nagrody im. Oskara Kolberga
3. Lista produktów tradycyjnych
4. Lista tradycyjnych gwarantowanych specjalności
5. Lista produktów chronionej nazwy pochodzenia
6. Lista produktów chronionego oznaczenia geograficznego

Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo materialne

Zabytki nieruchome niewpisane do inwentarzy muzealnych

1. Lista miejsc światowego dziedzictwa UNESCO
2. Lista pomników historii
3. Rejestr zabytków
4. Wojewódzka ewidencja zabytków
5. Gminna ewidencja zabytków
6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (dalej jako mpzp)

Zabytki ruchome niewpisane do inwentarzy muzealnych i nienależące do zasobów archiwalnych lub zasobów bibliotecznych

1. Rejestr zabytków
2. Wojewódzka ewidencja zabytków

Muzealia

1. Wykaz muzeów państwowych
2. Wykaz muzeów współprowadzonych
3. Wykaz muzeów samorządowych
4. Wykaz muzeów wpisany do Państwowego Rejestru Muzeów
5. Wykaz muzeów utworzonych przez osoby fizyczne
6. Wykaz muzeów kościelnych
7. Wykaz muzeów utworzonych przez osoby prawne

Archiwalia i księgozbiór

1. Archiwum centralne oraz jego oddziały wojewódzkie i lokalne
2. Jednostki organizacyjne Kościołów i związków wyznaniowych, np. parafie, zbory, gminy wyznaniowe
3. Archiwa zakładowe znajdujące się w zabytkowych zakładach przemysłowych, w których kontynuowana jest produkcja
4. Biblioteki

Krajobraz kulturowy

1. Audyt krajobrazowy
2. Rejestr zabytków
3. Wojewódzka ewidencja zabytków
4. Gminna ewidencja zabytków
5. Parki kulturowe ustanowione na terenie gminy
6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

System dziedzictwa kulturowego w Polsce – krótka charakterystyka

Narodowe Centra Kompetencji:

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW

ARCHIWA
PAŃSTWOWE

NARODOWE ARCHIWUM CYFROWE

NIKiDW

NARODOWY INSTYTUT KULTURY
I DZIEDZICTWA WSI

Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków
(powołany w kwietniu 2022 roku)

Struktura organów ochrony zabytków w Polsce

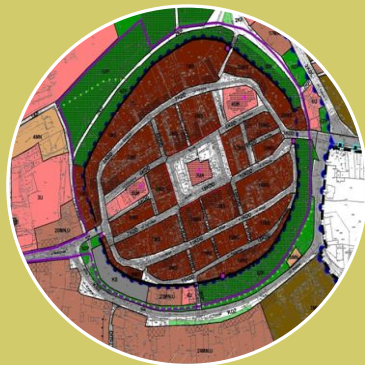

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku
o ochronie zabytków i opiece nad
zabytkami

Formami ochrony zabytków są:

Rejestr
zabytków

MPZP

Park
kulturowy

Pomnik
historii

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

**Lista
Światowego
Dziedzictwa
UNESCO**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
światowym**

**Znaki
Europejskiego
Dziedzictwa**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
europejskim**

**Pomniki Historii,
rejestr zabytków**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
narodowym**

**rejestr zabytków,
wojewódzka
ewidencja
zabytków**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
regionalnym**

**GEZ - gminna
ewidencja
zabytków,
obszary ochrony
konserwatorskiej
w planach
zagospodaro-
wania
przestrzennego,
parki kulturowe**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
lokalnym**

**Pamiętki
i tradycje
rodzinne**

**Dziedzictwo
o znaczeniu
rodzinnym**

Nasze dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo niematerialne

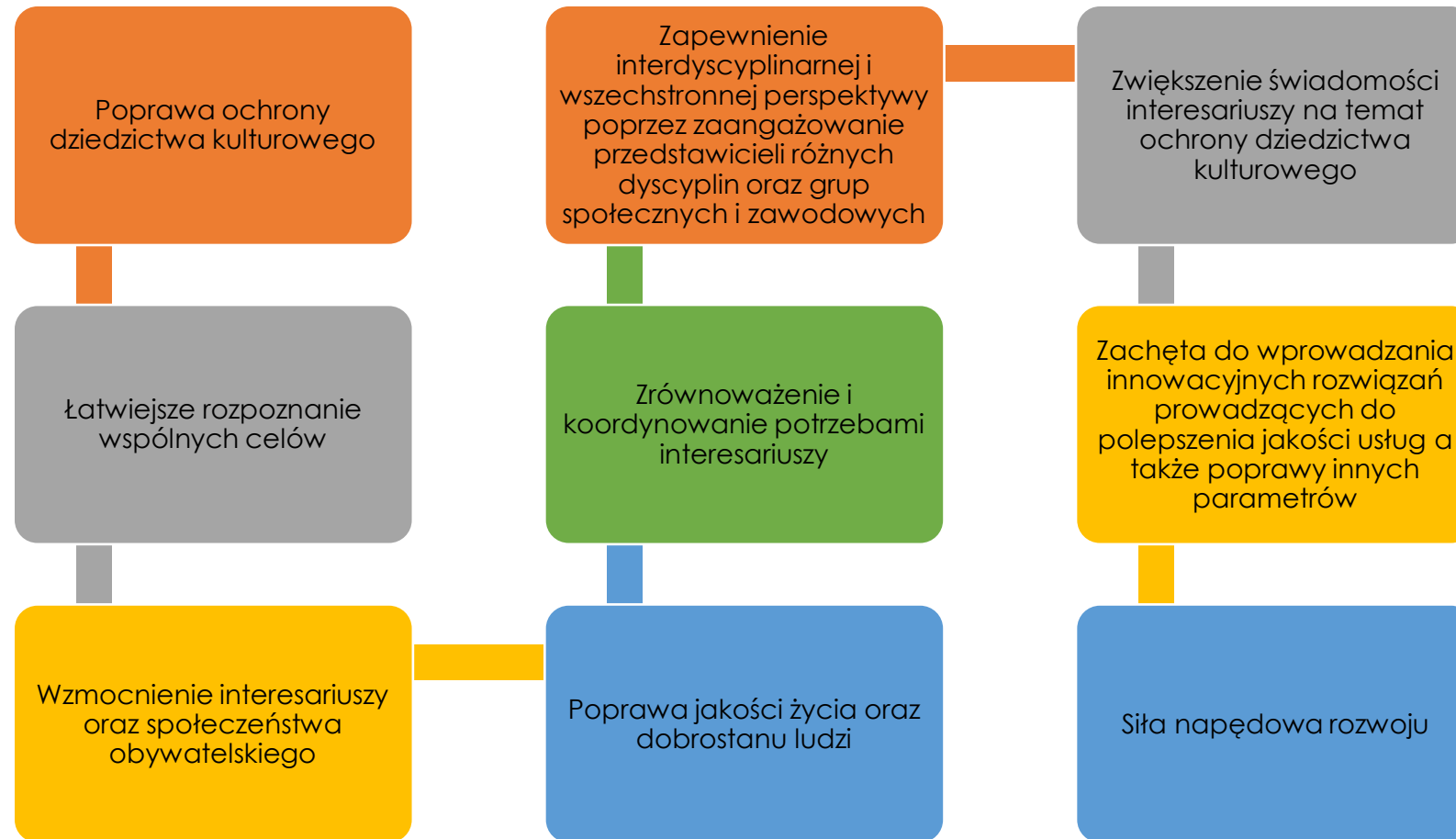
- Tradycje i przekazy ustne między innymi bajki, przysłowia, pieśni, oracje, opowieści wspomnieniowe i wierzeniowe, historie, przemowy, lamenty pogrzebowe, zawołania pasterskie i handlowe, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- Sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne w tym tradycje muzyczne wokalne, instrumentalne i taneczne, widowiska religijne, karnawałowe i doroczne;
- Praktyki społeczno-kulturowe takie jak zwyczaje, rytuały i obrzędy doroczne, sytuacyjne i rodzinne, chrzciny, wesela, pogrzeby, ceremonie lokalne i środowiskowe, zwyczaje odpustowe i pielgrzymki, gry i zabawy, folklor dziecięcy, sposoby świętowania, praktyki służące nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich, sposoby składania życzeń, tradycyjne wyobrażenia o wszechświecie na przykład meteorologia ludowa;
- Wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata; tradycyjne sposoby leczenia; zamawiania miłosne i medyczne, a także
- Wiedza i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym...
- ...wszystko to i wiele innych,

• Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego

• Lista dobrych praktyk ochrony dziedzictwa niematerialnego

*Konwencja w sprawie ochrony dziedzictwa niematerialnego
uchwalona przez UNESCO w 2003r.*

Dlaczego warto stosować uczestniczące zarządzanie dziedzictwem kulturowym?

Co przekazujemy?

Wartości dziedzictwa

DZIEDZICTWO KULTUROWE

plan indywidualny

**Konstytuuje naszą osobowość,
kształtuje naszą samoświadomość**

plan społeczny

**Buduje poczucie wspólnoty,
kształtuje tożsamość społeczną**

Dziedzictwo jako element kultury buduje
kapitał społeczny i wspiera ludzką
przedsiębiorczość i kreatywność

Regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe jest elementem produktu turystycznego, który znajduje chętnych nabywców, i nie jest jedynym kierunkiem wykorzystania jego wartości ekonomicznych – lokalne dziedzictwo kulturowe cieszące się społecznym uznaniem coraz częściej staje się ważnym zasobem dla przemysłu kultury i sektora kreatywnego, który na świecie jest uważany za jeden z przyszłościowych sektorów gospodarki, a także może być istotnym czynnikiem lokalnej przedsiębiorczości.

Społeczne postawy wobec dziedzictwa kulturowego:

„Dziedzictwo kulturowe w badaniach. Polacy wobec dziedzictwa. Raport z badań społecznych” (NID, Warszawa 2017)

- Diagnozowanie postaw pozwala na przewidywanie przyszłych zachowań. Wyniki badań naukowych w tym zakresie mogą zostać zatem wykorzystane do kształtowania polityk publicznych zgodnie z ideą „polityki opartej na dowodach”

Oceny poszczególnych elementów dziedzictwa kulturowego są uzależnione od wieku oraz wykształcenia respondentów. W przypadku każdej z analizowanych kategorii dziedzictwa najniższe noty przyznawały osoby najmłodsze i legitymujące się niższym poziomem wykształcenia.

Lepiej oceniane są bardziej rozpoznawalne i lepiej znane respondentom elementy dziedzictwa, w szczególności zabytki i miejsca historyczne oraz dzieła sztuki.

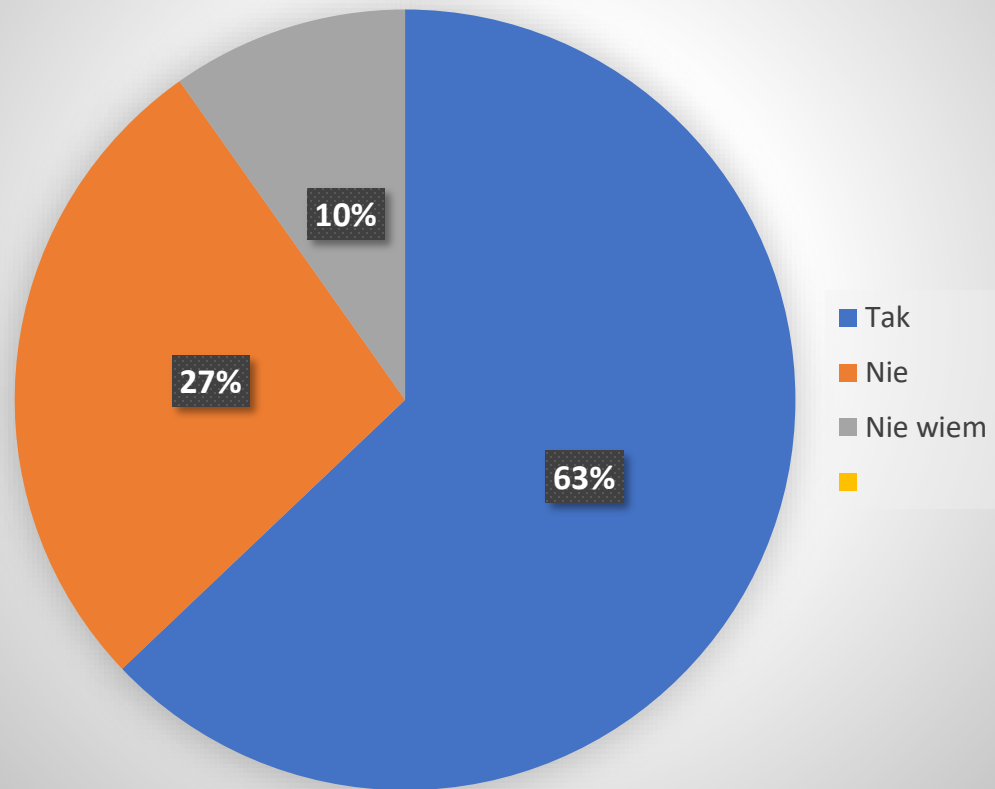
Na przeciwległym biegunie znajdują się mniej oczywiste kategorie: stanowiska archeologiczne, tradycje kulinarne i zabytki przemysłowe.

W jakim stopniu ważne są dla Pani/Pana poszczególne elementy dziedzictwa kulturowego?

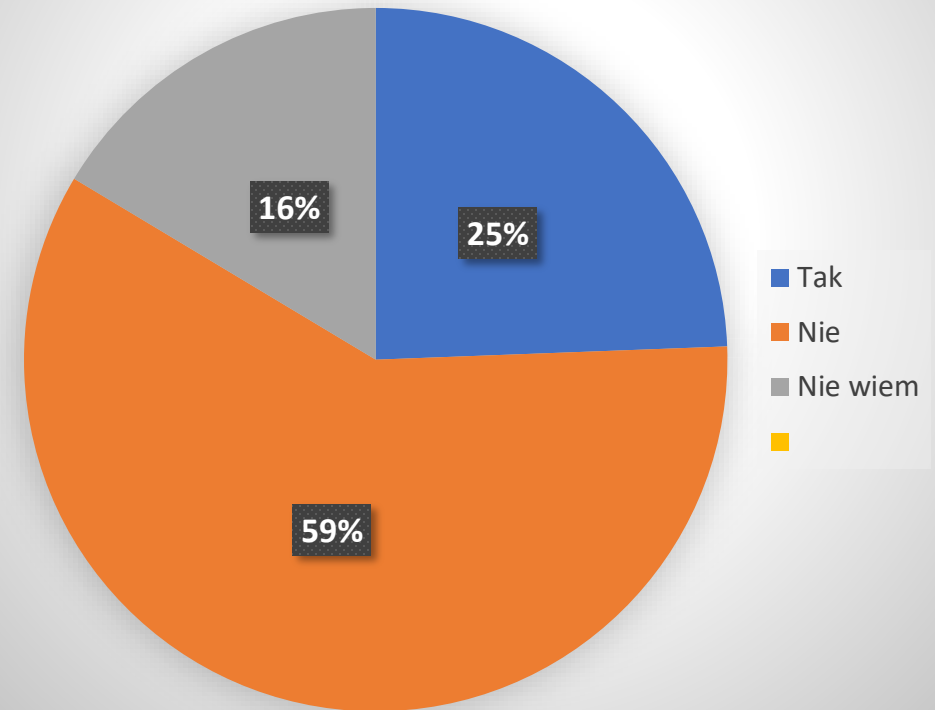
Element dziedzictwa	Łącznie odpowiedzi „raczej ważne” i „bardzo ważne”	Odpowiedzi „bardzo ważne”
1. Historyczne miejsca i budynki, zabytkowa architektura	91,3	42,3
2. Stanowiska archeologiczne	82,5	31,2
3. Dzieła sztuki	86,4	42,8
4. Inne przedmioty historyczne i pamiątkowe	86,7	33,9
5. Archiwalia	80,6	32,2
6. Tradycyjny krajobraz, założenia urbanistyczne	85	37,1
7. Parki i ogrody	89,1	42,8
8. Cmentarze	84,8	36,5
9. Zabytki przemysłowe, zabytki techniki i inżynierii	80,4	30,5
10. Miejsca upamiętnienia znanych ludzi, wydarzeń	85,2	35,5
11. Zwyczaje, tradycje, obrzędy	87,3	38,9
12. Tradycyjne rzemiosło i rękodzieło	85,3	33,9
13. Tradycje kulinarne	82,7	29,3
14. Tradycje ustne: podania, legendy, przysłowia, powiedzenia	84,4	34,5

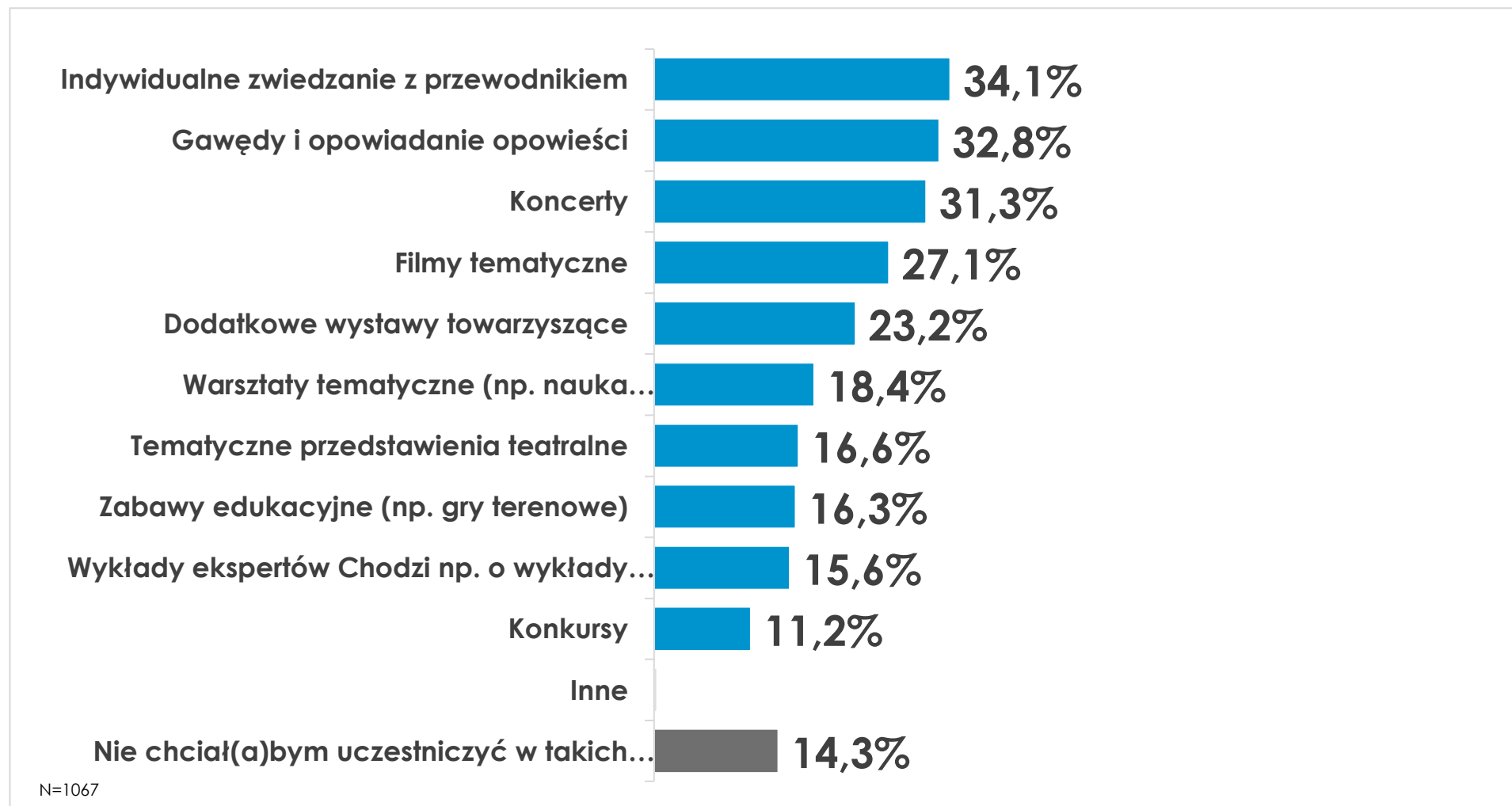
Czy zna Pani/Pan jakiś zabytek w najbliższej okolicy?

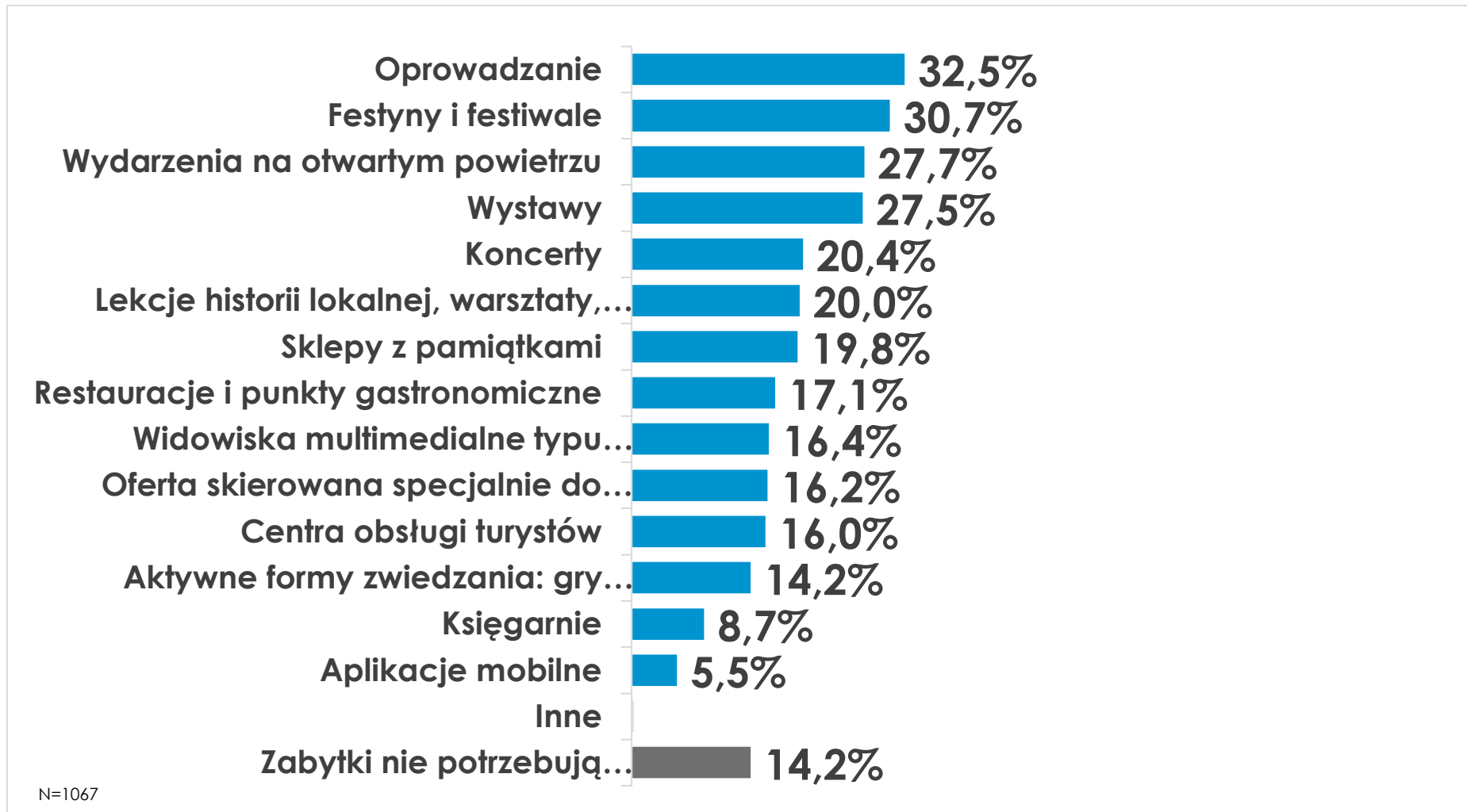
Czy zna Pani/Pan jakiś lokalny zwyczaj, tradycję w najbliższej okolicy?

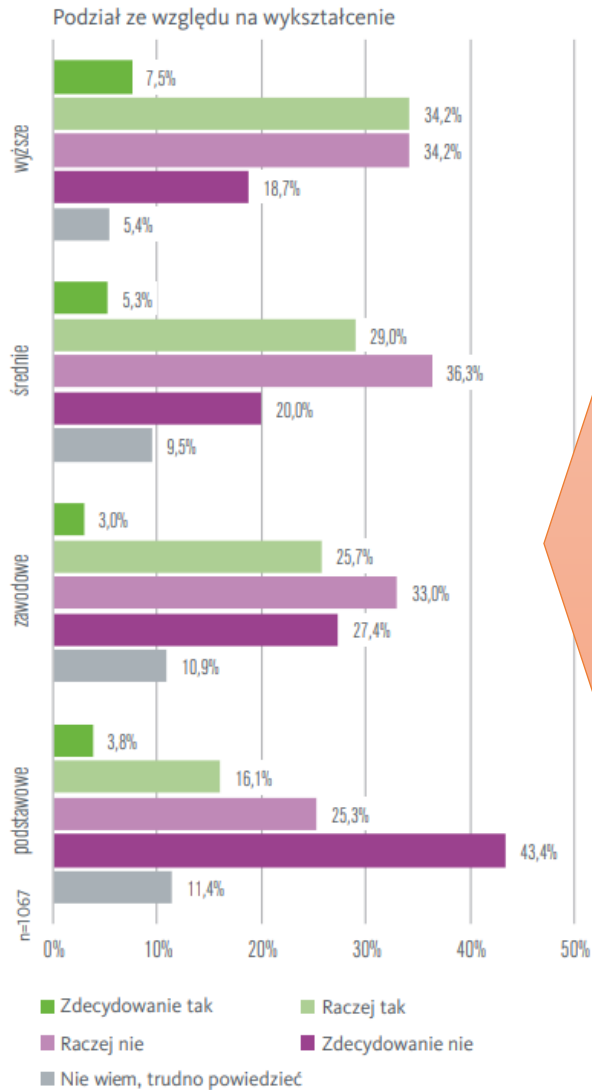
W jakich dodatkowych wydarzeniach organizowanych w miejscach historycznych, muzeach i zabytkach chciałaby/chciałby Pani/Pan uczestniczyć?

Jakie atrakcje i udogodnienia Pani/Pana zdaniem powinny być dostępne dla zwiedzających zabytki?

Czy byłaby(-łby) Pani/Pan skłonna(-ny) zaoferować/poświęcić na zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego Pani/Pana gminy własny czas i pracę społeczną/wolontariat?

- Ponad połowa badanych (58,5%) uznała, że nie poświęciłaby swojego czasu i pracy na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie,
- 32% respondentów stwierdziło, że byłoby w stanie pracować na rzecz dziedzictwa kulturowego na zasadach wolontariatu. Bardziej skłonne byłyby do takiej pracy osoby młodsze

*Dziedzictwo kulturowe w badaniach. Polacy wobec dziedzictwa.
Raport z badań społecznych
NID, Warszawa 2017*

**I TY
MOŻESZ ZOSTAĆ
SPOŁECZNYM
OPIEKUNEM
ZABYTKÓW**

Wspólna akcja społeczna
Podkarpackiego Konserwatora Zabytków i
Związku Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł
promująca funkcję społecznego opiekuna zabytku

Więcej szczegółów na naszych stronach internetowych

WWW.WUDZPRZEMYSL.PL
WWW.FORTYTWIEROZYPRZEMYSL.PL

Partycypacja

Partycypacja to udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących miejsca, w którym żyją.

Uczestnictwo mieszkańców może mieć charakter:

Udział w opracowaniu dokumentów o charakterze strategicznym (np. strategii, planów, programów zarządzania dziedzictwem)

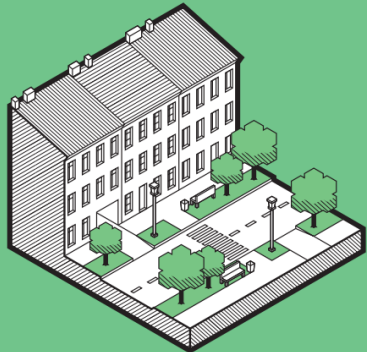
Zaangażowanie mieszkańców w rozwiązanie konkretnego problemu czy kwestii związanej z wykorzystaniem dziedzictwa (np. zaplanowanie nowej funkcji obiektu, tworzenie oferty turystycznej)

Dysponowanie częścią budżetu (budżet obywatelski)

Partycypacyjne (uczestniczące) zarządzanie dziedzictwem kulturowym polega na wzmocnieniu relacji pomiędzy wszystkimi podmiotami uczestniczącymi w tym procesie: instytucjami, specjalistami, społecznością lokalną, społeczeństwem, właścicielami obiektów dziedzictwa kulturowego, przedsiębiorcami, pracownikami służb konserwatorskich itp.

Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie i aktywizacja społeczności w procesie partycypacji:

- Osobą uczestniczącą w partycypacji (interesariuszem) może być pojedyncza osoba, grupa osób, instytucja, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo, albo każdy inny podmiot zaangażowany w zarządzanie projektem bezpośrednio bądź pośrednio, w sposób niosący pozytywne bądź negatywne konsekwencje dla projektu.
- Etapy procesu zaangażowania interesariuszy w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym:

ALFABET
ULICY

BROSZURA ZOSTAŁA OPARTA NA PREZENTACJI „ALFABET ULICY” PRZYGOTOWANEJ NA PIERWSZĄ TURĘ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DLA ULIC STAREGO POLESIA (09-11 STYCZNIA 2018)

TEKST I REDAKCJA:

MONIKA ARCZYŃSKA I LUKASZ PANCEWICZ, A&P& ARCHITECTURE & PLANNING

GRAFIKA:

ZOFIA ULMAN

WSPÓŁPRACA I SKŁAD GRAFICZNY:

ANNA JASIEŃSKA I OLA GORDOWY

FOTOGRAFIE:

MONIKA ARCZYŃSKA, BARTOSZ ZIMNY (WOONERF.COM.PL), WFOBEREŻNY | PODGÓRCZYK,

PEXELS.COM

Krok 1.
Mapowanie
identyfikacja/
rozpoznanie
interesariusza

Krok 2. Analiza
interesariuszy

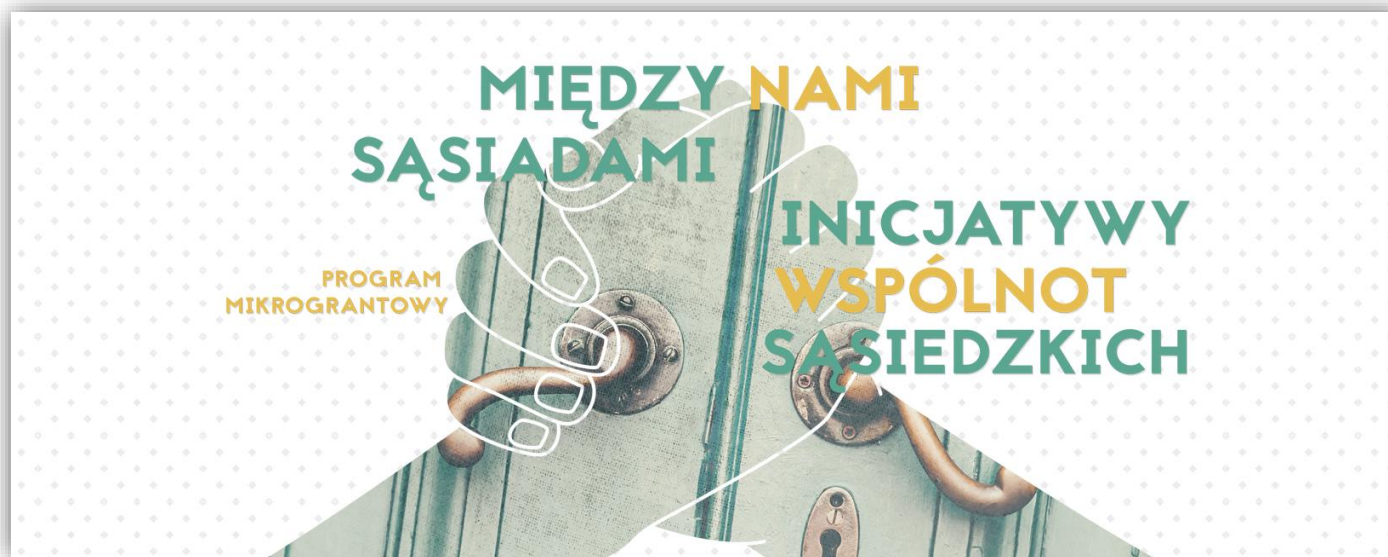
Krok 3.
Opracowanie
planu
komunikacji

Krok 4.
Stworzenie
platform
długofalowej
współpracy z
interesariuszami

Krok 1 Proces mapowania interesariuszy w kontekście dziedzictwa kulturowego:

1. Stworzenie listy wartości oraz zagrożeń oraz plan działań z zakresu zarządzania dziedzictwem kulturowym.
2. Zidentyfikowanie interesariuszy, którzy są związani z każdą z wartości wpisanych na listę z punktu 1
3. Zidentyfikowanie interesariuszy, którzy obecnie bądź w przyszłości mogą stanowić zagrożenie dla wypisanych wartości.
4. Zidentyfikowanie interesariuszy, do których obowiązków będzie należało zarządzanie projektem, jego planowanie bądź wdrażanie.
5. Opracowanie finalnej listy interesariuszy bazując na danych zgromadzonych w wyniku zastosowania wcześniejszych punktów.
6. Zidentyfikowanie podmiotów, na które wpływają działania bądź ograniczenia związane z dziedzictwem kulturowym.
7. Oszacowanie wpływu ograniczeń na interesy podmiotów z punktu 6.

Program wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizowanym w Łodzi.

Krok 2 Analiza interesariuszy:

<https://samorząd.nid.pl/rewitalizacja>:

Realizacja zadania przez Stowarzyszenie:

„Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi – etap 2”
Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020

Ulica:.....
(nazwa odcinka)

Kwestionariusz projektu "Zmieniamy ulice"¹
(mieszkańcy osiedla)

Zapraszamy do wypełnienia ankiety dotyczącej funkcjonowania Państwa ulicy. Ankieta jest anonimowa, informacje ma na celu pomóc nam w zaprojektowaniu zmian ulicy. W wypełnieniu ankiety pomoże Pani/Panu nasz ankieter. Jeśli zainteresuje się Pan/Pani naszym projektem i chce Pan/Pani wziąć udział w warsztacie projektowym - zapraszamy do udziału w spotkaniach. Więcej informacji o projekcie można znaleźć na stronie www:
<http://spoleczniezaangazowani.pl/zmieniamyulice>

1. Czy jest Pan/Pani mieszkańcem/-ką ulicy .....(nazwa odcinka) T / N
2. Czy jest Pan/Pani mieszkańcem/-ką Starego Polesia T / N

MIESZKAŃCY ULICY

3. Ile lat Pan/Pani mieszka na ulicy: .....

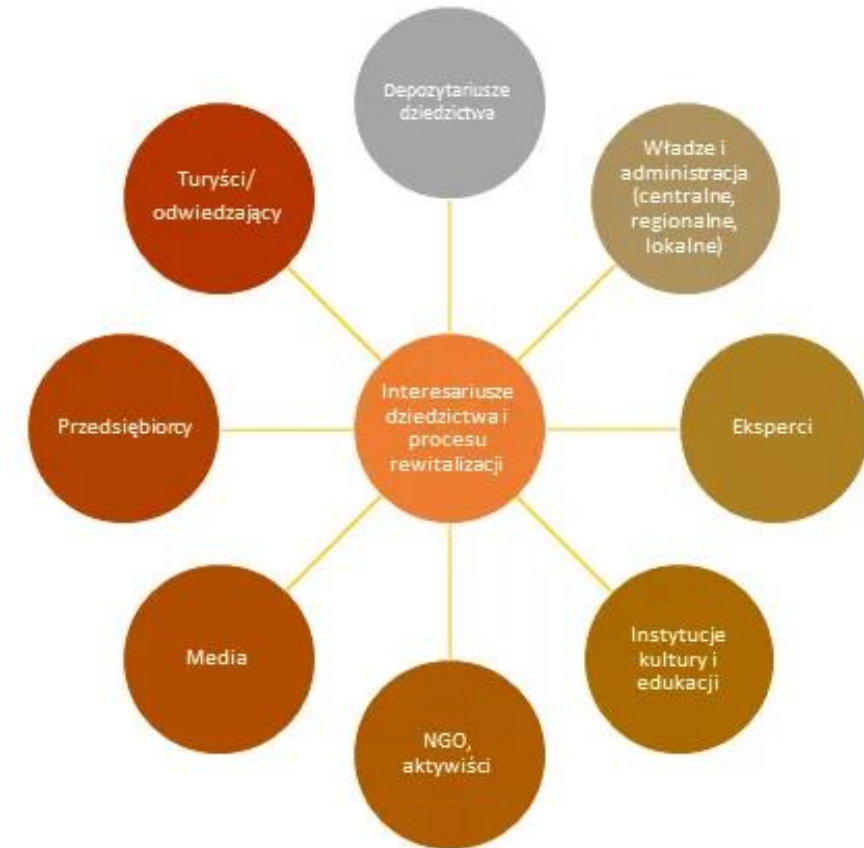
4. Czy ulica jest dla Pana/Pani (można wymienić więcej niż jedno):

4.a. miejscem przez które przechodzę / przejeżdżam .....

4.b. miejscem na którym spotykam się ze znajomymi .....

4.c. miejscem w którym mogę spędzać wolny czas (jeśli tak to jak) .....

4.d. miejscem, które pokazałabym/pokazałbym odwiedzającym miasto .....

Cel: zrozumienie ich zachowań, motywów postępowania, wzajemnych relacji i interesów, możliwości wywarcia wpływu czy też wniesienia odpowiednich zasobów i wkładów

Kryteria m.in.: wpływ, zainteresowanie, poziom uczestnictwa

Metody zdobycia wiedzy o interesariuszach:
ankiety i kwestionariusze, warsztaty, spotkania otwarte, wywiady, grupy tematyczne

Krok 3 Opracowanie planu komunikacji

Plan powinien zawierać sposób, rodzaj, częstotliwość, środek, a także treść i planowany skutek komunikacji. Warto posiadać jasną wizję tego z kim i dlaczego się komunikujemy. Plan komunikacji z interesariuszami powinien uwzględniać zainteresowania, korzyści, wpływy i władzę interesariuszy, a także określać ramy czasowe i zakres uczestnictwa.

Różne stopnie zaangażowania w projekt wymagają zróżnicowanych sposobów komunikacji:

Informowanie

- Przekazanie interesariuszom wyważonej i obiektywnej informacji

Konsultacje

- Podniesienie wiedzy i zainteresowanie procesem oraz aby uzyskać informację zwrotną na temat analizy zagadnienia, alternatyw i decyzji

Podejmowanie decyzji wspólnie z interesariuszami

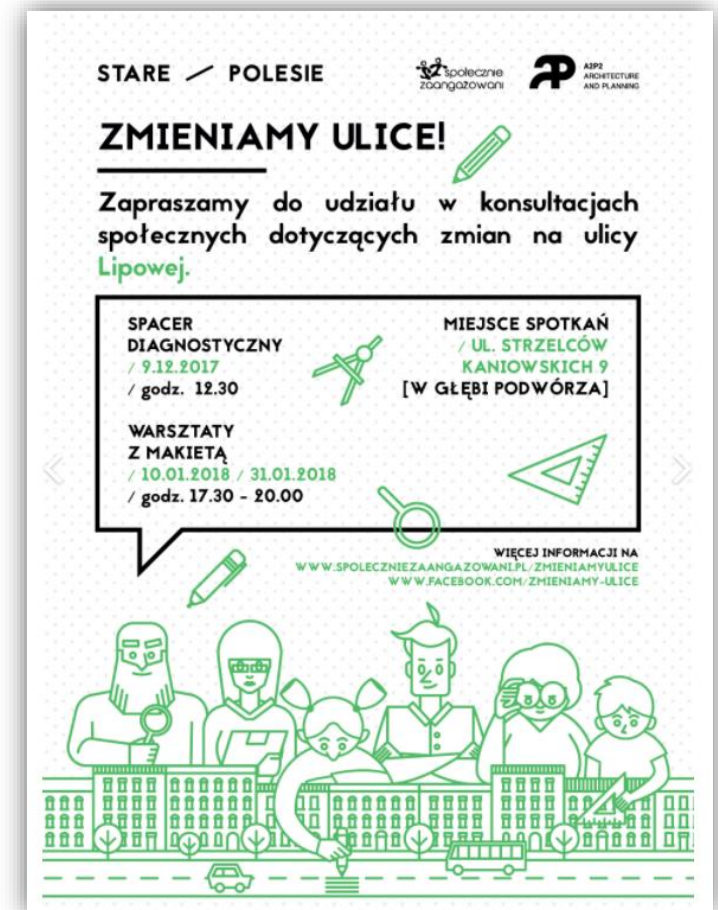
- Bezpośrednia praca z interesariuszami podczas całego trwania projektu. Wspólne decydowanie oznacza akceptowanie opinii innych, a następnie wybieranie spośród wspólnie sformułowanych opcji.

Współpraca

- Działanie razem na zasadzie partnerskich relacji podczas całego procesu. Może to być zarówno współpraca krótkoterminowa jak i długoterminowa

Wspieranie inicjatyw lokalnych

- Wspieranie lokalnych inicjatyw. Uczestnictwo społeczności jest największe. Członkowie społeczności mogą wybrać poziom uczestnictwa. Proces pracy nad projektem może być planowany i realizowany przez społeczność, a jedynie wyznaczanie celów i terminów realizacji być scedowane na komitet założycielski.

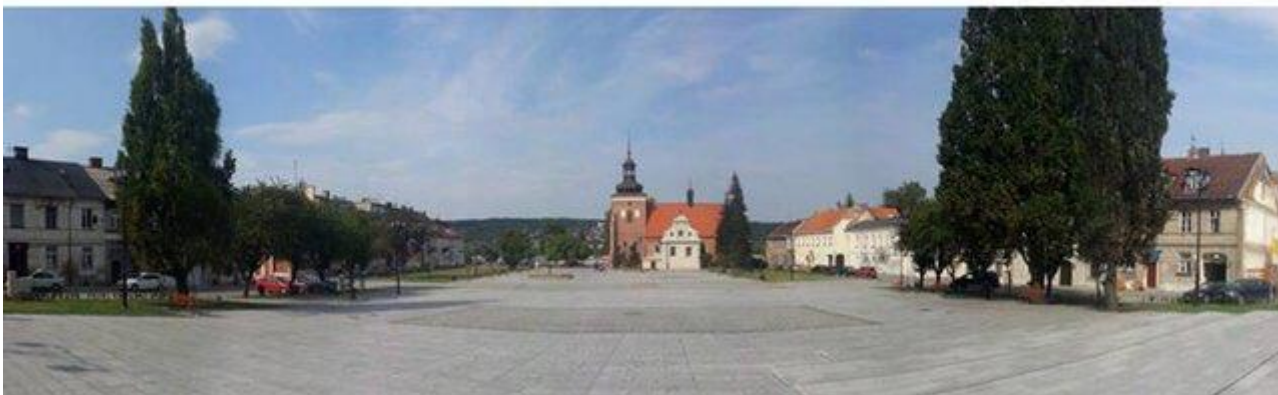

Studium Włocławka...

Stary Rynek przed "rewitalizacją"

Stary Rynek po "rewitalizacji"

Źródło: <https://natemat.pl>

- Za: Włocławski Portal Informacyjny (02/12/2021):
- Mieszkańcy Włocławka w ramach Budżetu Obywatelskiego na 2021 rok jako jedną z propozycji wybrali projekt Zielone Serce Miasta – Stary Rynek. To właśnie za jego sprawą betonowy Stary Rynek we Włocławku ma zmienić się w oazę zieleni.
- Włocławianie do 30 listopada 2020 roku głosowali nad projektami do Włocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Spośród 38 propozycji z listy wybrali 7. Projekt Zielone Serce Miasta – Stary Rynek zwyciężył w kategorii zielonej. W związku z taką decyzją mieszkańców przygotowana została wizualizacja Starego Rynku, który od lat jest krytykowany za brak zieleni i określany przez włocławian mianem kamiennej pustyni.
- Przypomnijmy, że Stary Rynek zmienił się na skutek rewitalizacji. Betonowy rynek jak go nazywają mieszkańcy od początku nie przypadł do gustu włocławianom, którym zaczęło brakować zieleni. Za sprawą projektu Zielone Serce Miasta ze Starego Rynku ma się to zmienić. Beton ma zniknąć a zastąpi go nowa zieleń.

Placemaking – kiedy mamy z nim do czynienia?

Prekursorami placemakingu byli dziennikarka i aktywistka miejska Jane Jacobs oraz urbanista William H. Whyte. Już w latach 60. XX wieku. w swoich publikacjach zwracali oni uwagę na to, że miasta i miejsca powinny być projektowane z myślą o potrzebach ludzi. Krytykowali ówczesne trendy w projektowaniu przestrzeni miejskich, które prowadziły do przekształcania miast w miejsca sterylne, nieprzyjazne pieszym, uniemożliwiające przyjemne spędzanie czasu wolnego.

Placemaking został spopularyzowany w latach 90. XX wieku przez organizację Project for Public Spaces, prowadzącą działania na rzecz rewitalizacji miejskich przestrzeni publicznych.

- Placemaking w sferze publicznej może być zrealizowany poprzez:
- zmianę wyglądu przestrzeni (rewitalizacja zabytkowych budynków z zachowaniem ich tożsamości historycznej, wprowadzenie zieleni, elementów małej architektury, urządzenie stref do rozmów, odpoczynku, relaksu, wstawienie urządzeń siłowni, zorganizowanie miejsca na rowery, itd.);
- stworzenie miejsca docelowego dla turystów, mieszkańców i pracowników (zaadaptowanie do nowych funkcji odnowionych budynków, np. biurowce, centra handlowe, muzea, obiekty rekreacyjne, itd.);
- przekształcenia miejsc w bardziej użyteczne i przyjazne mieszkańcom (na przykład służące odpoczynkowi, organizacji spotkań, koncertów, wydarzeń plenerowych), nadania przestrzeni bardziej wszechstronnego charakteru.

Placemaking w praktyce: Woonerf na Piramowicza w Łodzi

- **Wizja lokalnej społeczności:** projekt realizowany był z budżetu obywatelskiego wizja lokalnej społeczności oraz inwestora zakładała przekształcenie ulicy w podwórzec miejski, tzw. woonerf. To przestrzeń miejska, gdzie główny nacisk położono na wysoki poziom bezpieczeństwa, uspokojenie ruchu i wysokie walory estetyczne. Główny układ komunikacyjny służy tu przede wszystkim pieszym i rowerzystom, ale pozostawiona jest także część dla samochodów.
- **Funkcjonalne strefy:** rekreacyjna i techniczna
- **Stylizowane lampy oraz zieleńce**
- **Historyczna pompa „perełką woonerfu”**

WOONERF
— dla —
PIRAMOWICZA

Źródło: <https://www.skanska.pl> – wykonawca prac

Animacja społeczno – kulturalna w obszarze dziedzictwa

- **Metoda aktywizacji społecznej, umożliwiająca nabywanie postaw, umiejętności społecznych i obywatelskich przekładających się na wzrost uczestnictwa obywateli w procesach sprzyjających rozwojowi lokalnemu.**
- Działania animacyjne mogą mieć charakter interwencji w różne dziedziny życia społecznego oraz stanowić podstawę dla:
  - integracji społeczności wokół wspólnych celów i wartości,
  - budowania partnerstw,
  - budowania kanałów komunikacyjnych między jednostkami, grupami, podmiotami formalnymi i nieformalnymi a otoczeniem instytucjonalnym,
  - podnoszenia wiedzy i umiejętności członków lokalnej społeczności w danym obszarze.
- Animacja w kontekście dziedzictwa, warto brać pod uwagę jej szerszy wymiar i traktować ją również jako **metodę budowania kapitału społecznego opartą na rozbudowanej sieci społecznej i dobrej wewnętrznej komunikacji.**

Kwintesencja znaczenia działań animacyjnych dla dziedzictwa zawarta jest w haśle zaproponowanym przez Freemana Tildena: „Przez interpretację rozumieć, przez rozumienie docenić, przez docenienie chronić”.

O czym pamiętać, realizując działania animacyjne?

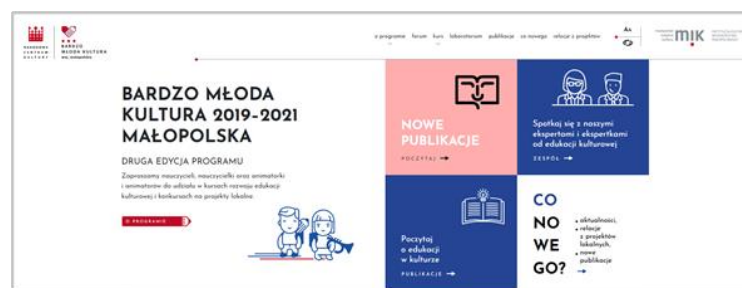
- Kluczowe dla realizacji działania animacyjnego jest zdefiniowanie adekwatnych, mierzalnych i osiągalnych celów. Powinny one stanowić odpowiedź na faktycznie zdiagnozowane problemy. Cele działań animacyjnych są realizowane za pomocą mniejszych lub większych projektów, które powinny motywować społeczność lokalną do działania.
- Punkt wyjścia dla działań animacyjnych zawsze powinna stanowić diagnoza potencjału i potrzeb grupy docelowej. Perspektywa badawcza oraz narzędzia, jakimi posługuje się animator, zależą od tego, czy jest on osobą z zewnątrz, czy znaną w lokalnym środowisku. Na poziomie ogólnym diagnoza oznacza przyjrzenie się ogólnym cechom lokalnej społeczności i środowiska – przede wszystkim demograficznym, społecznym, kulturowym i ekonomicznym. Poziom szczegółowy analizy dotyczy występujących w środowisku osób, instytucji oraz grup i zasobów materialnych, co stanowi podstawę do określenia zasobów.

EDUKO - 2016-2021

EDUKACJA KULTUROWA OPOLSZCZYZNY - EDUKO - edycja 2022

[Opole - Oppeln.](#)
[Śląsk – Schlesien](#)
 Grupa Prywatna fb

Z kim współpracować?

WUOZ

Oto wykaz osób, instytucji i urzędów, z którymi warto podjąć współpracę w kwestii tworzenia wykazu lokalnego dziedzictwa:

- Wojewódzki Konserwator Zabytków właściwy terytorialnie dla obszaru gminy (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, krajobraz kulturowy),
- Samorządowy Konserwator Zabytków, o ile działa na terenie gminy lub powiatu (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, krajobraz kulturowy),
- Diecezjalny Konserwator Zabytków (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, muzealia),
- Narodowy Instytut Dziedzictwa (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, zasób archiwalny, krajobraz kulturowy, dziedzictwo niematerialne),
- specjaliści z zakresu dziedzictwa kulturowego (np.: zabytki nieruchome – historycy, historycy sztuki, historycy architektury, archeolodzy, regionaliści; zabytki ruchome – historycy, historycy sztuki, archeolodzy, regionaliści; muzea i muzealia – muzealnicy; zasób archiwalny i księgozbiory – archiwiści, historycy, regionaliści; krajobraz kulturowy – architekci krajobrazu, urbaniści, historycy architektury; dziedzictwo niematerialne – etnografowie, regionaliści, antropolodzy, socjologowie kultury, etnolingwiści, etnomuzykolodzy),
- uczelnie wyższe (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, muzealia, zasób archiwalny i księgozbiór, krajobraz kulturowy, dziedzictwo niematerialne),
- muzea i paramuzea zabytki ruchome, muzealia, zasób archiwalny i księgozbiór, dziedzictwo niematerialne);
- biblioteki (zasób archiwalny i księgozbiór),
- archiwa (zasób archiwalny, zabytki nieruchome, zabytki ruchome, dziedzictwo niematerialne),
- instytucje kultury działające na obszarze gminy (dziedzictwo niematerialne),
- władze kościelne i przedstawiciele związków wyznaniowych (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, muzealia, zasób archiwalny i księgozbiór, dziedzictwo niematerialne),
- organizacje pozarządowe działające w zakresie dziedzictwa kulturowego na terenie gminy (zabytki nieruchome, zabytki ruchome, muzealia, zasób archiwalny i księgozbiór, krajobraz kulturowy, dziedzictwo niematerialne),
- regionalne organizacje turystyczne (zabytki nieruchome, muzealia, krajobraz kulturowy, dziedzictwo niematerialne),

Dobre praktyki dotyczące
rewitalizacji dziedzictwa kulturowego

Samorząd wobec dziedzictwa kulturowego – zadania własne (przykłady)

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późn. zm.) w art. 7 ust. 1 pkt. 9 stanowi, iż „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.
- **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (tekst jednolity, Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.).
- Zasadnicze odniesienia do obszaru działań administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków zostały przedstawione w rozdziale pierwszym, zawierającym przepisy ogólne. Przede wszystkim są to obowiązki wymienione w art. 4: zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w celu trwałego zachowania zabytków oraz ich zagospodarowania i utrzymania; zapobieganie zagrożeniom, które mogłyby spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków czy też uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.
- Natomiast opieka nad zabytkami (art. 5) sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, a więc także samorząd polega w szczególności na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.
- **Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji** (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 485);
- Art. 3. 1. Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne.

Zadania samorządów

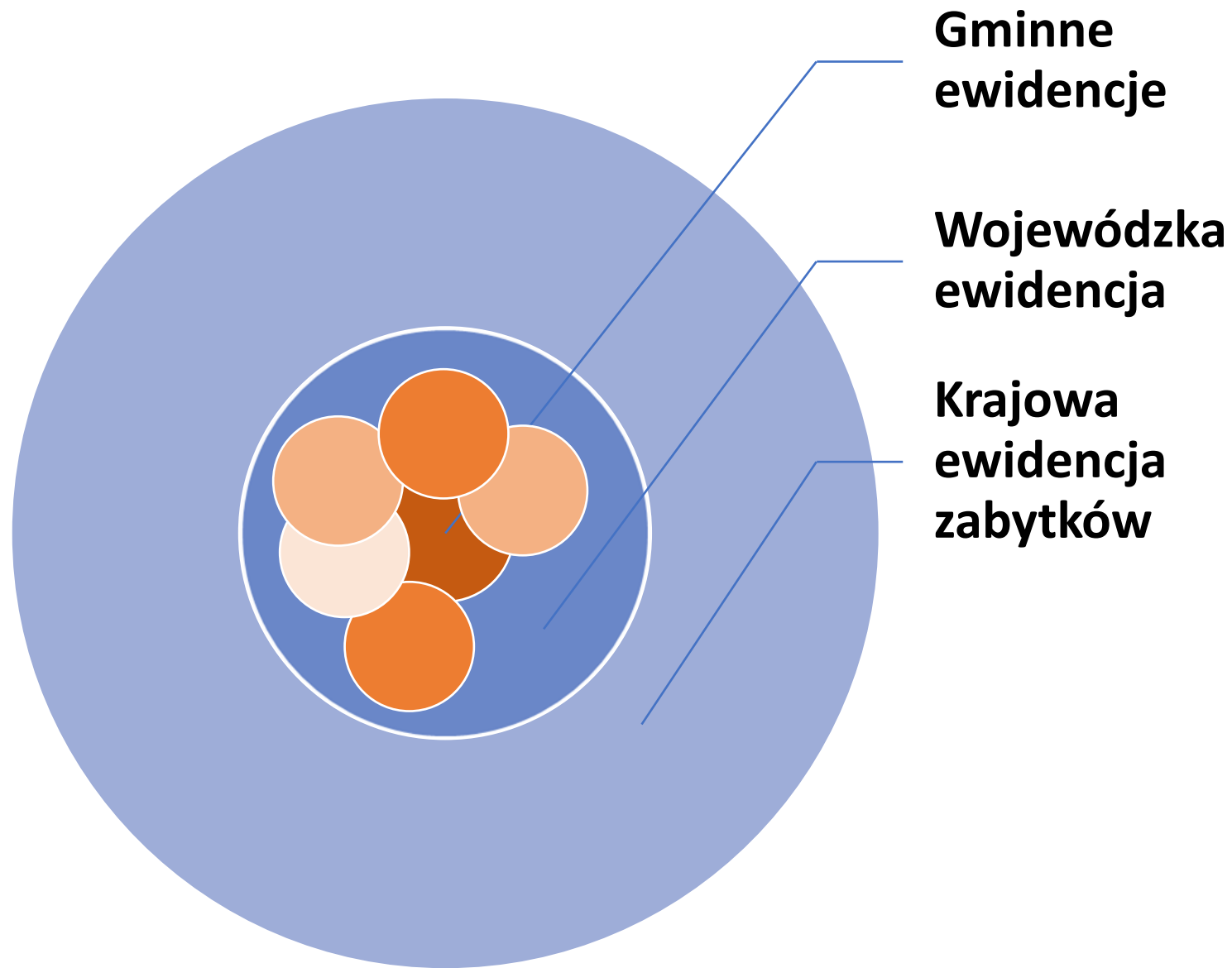
Art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- **Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, **planów zagospodarowania przestrzennego województw**, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, **strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy**, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.**

Gminna ewidencja zabytków

- W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:
  - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
  - 2) innych zabytków nieruchomych, **znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków**;
  - 3) parków kulturowych.
- Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (tekst jednolity Dz.U. 2021 poz. 56);

Gminna ewidencja zabytków

Inne zabytki nieruchome
znajdujące się w
wojewódzkiej ewidencji
zabytków

Inne zabytki nieruchome
wyznaczone przez wójta,
burmistrza, prezydenta
w porozumieniu z WKZ

Zabytki wpisane
do rejestru

BURMISTRZ NYSY
ul. Kolejowa 15
48-300 Nysa

Zarządzenie Nr 937/2016
Burmistrza Nysy
z dnia 2 grudnia 2016 roku

w sprawie uzupełnienia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Nysa

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.) w związku z art. 22 ust.4 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz.1446, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661) zarządzam co następuje:

§ 1

Wpisuje się do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Nysa dom – budynek mieszkalny zlokalizowany w Nysie przy ul. Zeromskiego 21.

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierza się Zastępcy Naczelnika Wydziału Rozwoju Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Nysie.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Z up. BURMISTRZA

Piotr Bołak
Za BURMISTRZA

Gminną ewidencję zabytków prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) w postaci zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

OPOLSKI
WOJEWÓDZKI KONSERWATOR
ZABYTKÓW
WUOZ-EM-58-10/06

Opole, dnia 29.05.2006 r.

DECYZJA nr 48/2006

w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1, lit e, art. 7 pkt 1, art. 8, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2 i art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z 2003 r., poz. 1568) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. - Dz. U. Nr 98 z 2000 r., poz. 1071 z późn. zm.),

po przeprowadzeniu z urzędu postępowania administracyjnego wszczętego w dniu 02.12.2005 w sprawie wpisania do rejestru zabytków woj. opolskiego zespołu obiektów stacji kolejowej Szydłów

o r z e k a m

wpisać do rejestru zabytków województwa opolskiego

następujący zabytek: Zespół obiektów stacji kolejowej Szydłów, w skład którego wchodzi:

1. Budynek dworca
2. Budynek nastawni wykonawczej
3. Budynek parowozowni
4. Wiadukt kolejowy przy nastawni wykonawczej

wraz z infrastrukturą:
I - urządzenia nastawni dysponującej (Sdw), oraz nastawni wykonawczej (Sdwr), są to: - urządzenia SRK (sterowanie ruchem kolejowym), w postaci blokadki stacyjnej, skrzyni zależności, lawny nastawczej z dźwigniami: zwrotnicowymi (zwrotnica), ryglowymi (rygle) oraz sygnalizacyjnymi (semafony)

II - urządzenia infrastruktury kolejowej, znajdujące się "na gruncie":
- system pędni oraz naprężaczy zwrotnicowych i semaforowych
- semafony ramienne (wjazdowe i wyjazdowe)
- rama wyznaczająca skrajnię (na torze czwartym)

Pozostałe budynki zlokalizowane na działce nr 37/1 nie są objęte wpisem do rejestru zabytków nieruchomych niniejszą decyzją.

Opis zabytku: zespół obiektów kolejowych usytuowanych wzdłuż torowiska, po jego północnej stronie. Centralnym budynkiem stanowiącym oś stacji jest budynek dworca, na wschód od niego zlokalizowano budynek parowozowni, na zachód budynek nastawni wykonawczej oraz wiadukt. Obiekty murowane z czerwonej cegły klinkowej, nietykowane z oglaną dekoracją architektoniczną. Dworzec: dwukondygnacyjny, podpiwniczony, dach dwuspadowy kryty papą. Założony na planie prostokąta z jednokondygnacyjnymi skrzydłami przy ścianach szczytowych. Od strony południowej w bryle dworca wkomponowana jednokondygnacyjna, prostokątna obrotowa nastawnia dyspozycyjna. W osi symetrii budynku pozeakalinia z wejściami od płn. i pkt. Parowozownia: jednokondygnacyjna, podpiwniczona, od strony południowej wkomponowana w skarpe. Pławice skłębione, wsparte na oszklonych filarach. Założona na planie prostokąta, dach dwuspadowy kryty papą ze świetlikami. Przy płd-wsch. narożniku ramię oraz zawór żurawia parowozowego. Wnętrze jednoprzelazowe w nim od strony południowej studnia głębinowa, od strony wschodniej urządzenia hydrofora. Nastawnia wykonawcza: dwukondygnacyjna, na planie prostokąta, dach czterospadowy z szarobli okapami, kryty papą. I kondygnacja murowana z czerwonej cegły klinkowej, II kondygnacja w drewnianej konstrukcji szkieletowej z zewnętrzą odsłoniętą pionowo. Wiadukt kolejowy: usytuowany wzdłuż nasypu, z torowiskiem górnym. Murowany z czerwonej cegły klinkowej, otykowany, łukowy, jednoprzelazowy z oszklonymi przyczółkami.

KRAJOWY OŚRODEK BADAŃ
W OCHRONIE ZABYTKÓW
I KONSERWACJI ZABYTKÓW

wpl.
dn. 2006-08-01
L.dz. 5112/06/2006

KARTA EWIDENCYJNA OBIEKTU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW		3. Miejscowość
1. Nazwa	2. Czas powstania	CZARNOWĄSY
DOM ZAKONNY NORBERTANEK, ob. dom zakonny Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi oraz Dom Pomocy Społecznej	1682 - 1690 r.	
9. Materiały graficzne		4. Adres (ulica, nr posesji)
		pl. Klasztorny 2
		5. Przynależność administracyjna
		województwo opolskie
		powiat opolski
		gmina Dobrzeń Wielki
		6. Współrzędne geograficzne
		50°43'11.7"N 17°54'00.8"E
		7. Użytkowanie obecne
		mieszkalne
		8. Stan zachowania
		5 - bardzo dobry
		
Widok od strony zachodniej		Skala 1:15 000

Karta wojewódzkiej ewidencji zabytków

Karta gminnej ewidencji zabytków

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO	3. Miejscowość
	1. Nazwa DOM ZAKONNY NORBERTANEK obecnie klasztor Zgromadzenia Sióstr Św. Jadwigi oraz Dom Pomocy Społecznej	OPOLE
	2. Czas powstania 1682-1690r.	
8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		Dzielnica CZARNOWĄSY
		4. Adres
		Plac Klasztorny 2 dz. nr 24
		5. Przynależność administracyjna
		Województwo OPOLSKIE
		Powiat OPOLSKI
		Gmina OPOLE
		6. Formy ochrony
		Nr rejestru zabytków 762/64 z dnia 2.04.1964r.
		7. Opracowanie karty (autor, data i podpis)
		Iwona Solisz, 30.11.2017
		

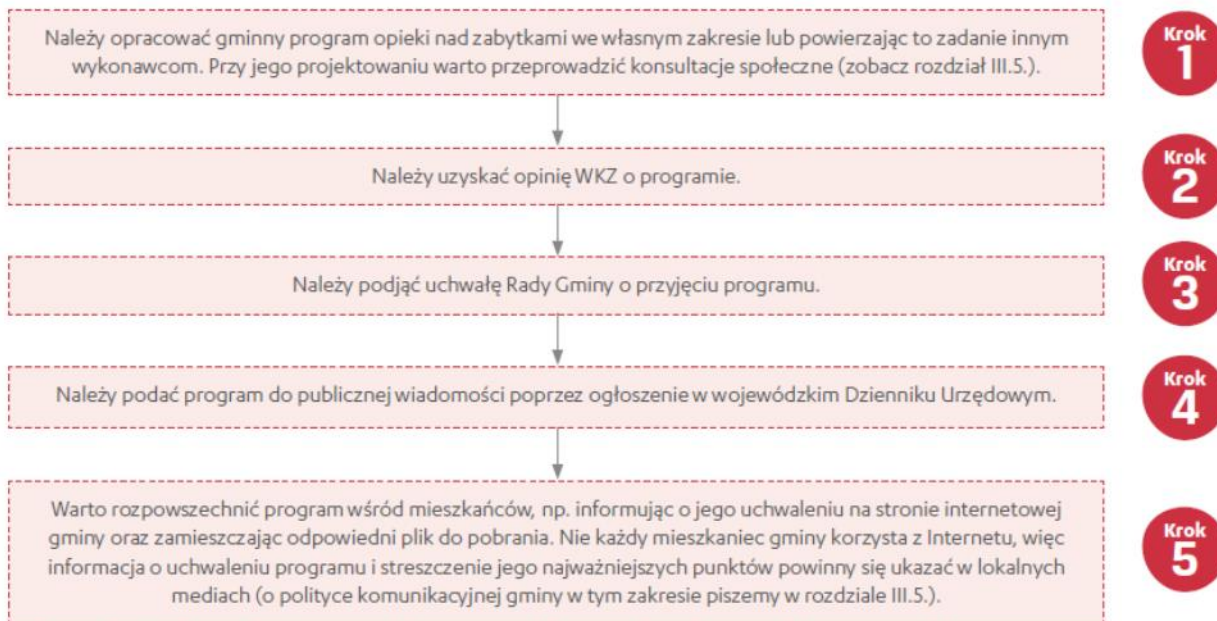
Obecnie rozporządzenie MK: wymóg opisanie zabytku, jego historii i wartości oraz wskazania stanu zachowania oraz postulatów dotyczących konserwacji

Programy opieki nad zabytkami

Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy o ochronie zabytków).

W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie miejscowym.

Ważne kroki podczas przyjmowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Źródło: Dziedzictwo obok mnie

Programy mają na celu,
w szczególności:

1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;

3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;

4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji

- Kilka uwag na marginesie znaczenia pojęcia: REWITALIZACJA
- Rewitalizacja - „przywrócenie do życia, ożywienie”
- W Polsce rozumienie tego pojęcia dotyczy poprawy estetyki tkanki miejskiej, w szczególności remontu zabytkowych obszarów (placów miejskich bądź głównych ulic) lub obiektów (przeważnie o funkcji społecznie użytecznej) i jest niezgodne z jego prawdziwym znaczeniem
- Definicja ustawowa: „Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.
- Definicja ta przywraca pierwotne znaczenie tego pojęcia, ograniczając je i ukierunkowując ku obszarom i osobom, które potrzebują wsparcia w przezwyciężeniu kryzysu, w walce z degradacją. W ustawie o rewitalizacji nie ma zapisów dotyczących dziedzictwa kulturowego czy zabytków (z wyjątkiem części opisu Specjalnej Strefy Rewitalizacji).
- **Remont zabytku nie jest projektem rewitalizacyjnym, chyba że stanowi element większego zadania, którego celem jest reintegracja społeczna, walka z wykluczeniem społecznym. Musi być to działanie prowadzone dla mieszkańców, razem z mieszkańcami, w szczególności – skierowane do osób mieszkających na terenie zdegradowanym.**

Jaka jest więc rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji

- **Zabytki w procesie rewitalizacji mają do odegrania bardzo ważną rolę, są endogennym potencjałem naszej miejscowości, zasobem nieodnawialnym, źródłem tożsamości lokalnej, jednym z najważniejszych elementów składających się na *genius loci* obszaru rewitalizacji, którego odkrycie jest koniecznym krokiem podczas wyprowadzania obszaru wymagającego naszej interwencji ze stanu kryzysowego.**
- Wiele elementów związanych z dziedzictwem należy zbadać i na nich budować projekty podczas przygotowywania i realizowania programu rewitalizacji
- Między innymi na etapie diagnozy wskazane jest przeanalizowanie kwestii związanych z zabytkami i dziedzictwem. Przede wszystkim, należy zlokalizować obiekty i obszary zabytkowe oraz zbadać ich nasilenie w poszczególnych jednostkach referencyjnych. Warto wykonać rozwarstwienie wiekowe budynków i budowli usytuowanych w gminie, ponieważ pokazuje to stan techniczny i potrzeby remontowe oraz potencjalne problemy środowiskowe związane z wysokim zużyciem energii przez te obiekty. Ważne jest też zbadanie uczestnictwa mieszkańców gminy w kulturze, co daje nam obraz potrzeb w tej dziedzinie.
- Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji powinna obejmować rozpoznanie stanu zabytków i pozostałej starej zabudowy. Należy znaleźć właścicieli i depozytariuszy różnych elementów dziedzictwa lokalnego i włączyć ich w działania rewitalizacyjne. Trzeba także przeanalizować i oznaczyć elementy krajobrazu kulturowego oraz ocenić rozwiązania urbanistyczne i funkcjonalne obszaru, również w kontekście historycznym.

Partnerstwo publiczno-prywatne

- Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) to porozumienie oparte na współpracy między podmiotami publicznymi i prywatnymi, zazwyczaj o charakterze długoterminowym.
- Obejmuje rząd i sferę biznesu, które współpracują ze sobą w celu ukończenia projektu i/lub świadczenia usług dla ludności. Jest to przykład zarządzania wielostronnego. Partner prywatny uczestniczy w projektowaniu, realizacji, wdrażaniu i finansowaniu projektu, podczas gdy partner publiczny koncentruje się na definiowaniu i monitorowaniu zgodności z celami. Ryzyko rozkłada się między partnerów publicznych i prywatnych.
- Współpraca publiczno-prywatna jest rzeczywiście sposobem na zmobilizowanie dodatkowych środków finansowych, oprócz tych zapewnianych przez sektor publiczny, oraz na zwiększenie skuteczności i wydajności wydatków publicznych, będąc w tym sensie rozwiązaniem korzystnym dla wszystkich.
- Partnerstwa publiczno-prywatne zostały wdrożone w wielu krajach i są wykorzystywane głównie do projektów infrastrukturalnych (takich jak budowa i wyposażenie szkół, szpitali, systemów transportowych itp.).

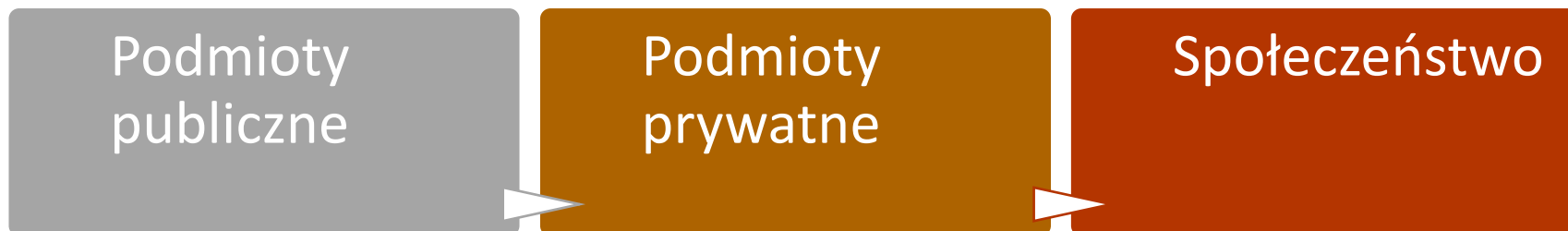
Wyrażenie "partnerstwo publiczno-privatne" jest powszechnie używane w odniesieniu do kilku rodzajów porozumień między podmiotami publicznymi i prywatnymi:

Współpraca publiczno-privatna (PPColl)	Partnerstwo publiczno-privatne (PPP)	Wspólne przedsięwzięcie publiczno-privatne (JV)
<ul style="list-style-type: none"> • Umowy krótkoterminowe • Wspólne/uzupełniające się cele oraz uzgodnione działania • Partner prywatny wnosi wkład w publiczną działalność kulturalną	<ul style="list-style-type: none"> • Umowy długoterminowe • Partnerstwo celowe • Zadania i ryzyko władz publicznych są częściowo przenoszone na partnera prywatnego	<ul style="list-style-type: none"> • Nieograniczony czas trwania • Spółka/instytucja specjalnego przeznaczenia • Podział ryzyka między akcjonariusza prywatnego i publicznego

W projektach rewitalizacji dziedzictwa kulturowego z naciskiem na kulturę (i sektor kreatywny) stosowane są różne formy współpracy publiczno-privatnej, przy czym dominuje PPC.

Założenia współpracy publiczno – prywatnej w projektach rewitalizacji

- W dziedzinie dziedzictwa kulturowego tradycyjny model PPP mógłby zostać skutecznie wdrażany razem z czwartym elementem P (ludzie), odnosząc się zarówno do udziału społeczności obywatelskiej w projektowaniu i zarządzaniu (współtworzenie i generowanie oddolne), jak i do udziału w finansowaniu (finansowanie społecznościowe). Koncepcja partnerstwa publiczno-prywatnego ludzi (4P) to nowy sposób na połączenie podmiotów publicznych i prywatnych oraz obywateli we wspólnym procesie.
- Tak więc:
- Współpracę publiczno-prywatną w dziedzinie kultury można zdefiniować jako trwałą, długoterminową umowę o współpracy między sektorem publicznym i prywatnym, a także innymi instytucjami społeczeństwa obywatelskiego, w celu zainicjowania, finansowania oraz zarządzania instytucją kulturalną lub szeroko zakrojonym działaniem, w ramach którego partnerzy wnoszą środki finansowe, materialne bądź niematerialne.

Założenia współpracy publiczno – prywatnej w projektach rewitalizacji w Łodzi

Rysunek 1: Przegląd możliwych modeli realizacji usług publicznych

Źródło: <http://centrumwiedzy.org>

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz rozmów z przedstawicielami jednostek organizacyjnych UM Łódź można wskazać kilka kierunków inwestowania gdzie formuła partnerstwa w pewnych okolicznościach mogłaby być uzasadniona:

- 1) Projekty parkingów wielopoziomowych
- 2) Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w centrum Miasta
- 3) Budowa budynków z mieszkaniami komunalnymi

Rewitalizacja (?) Kluczborka

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
Województwa Opolskiego

Investujemy w Twoją przyszłość

Gmina Kluczbork zrealizowała inwestycje:

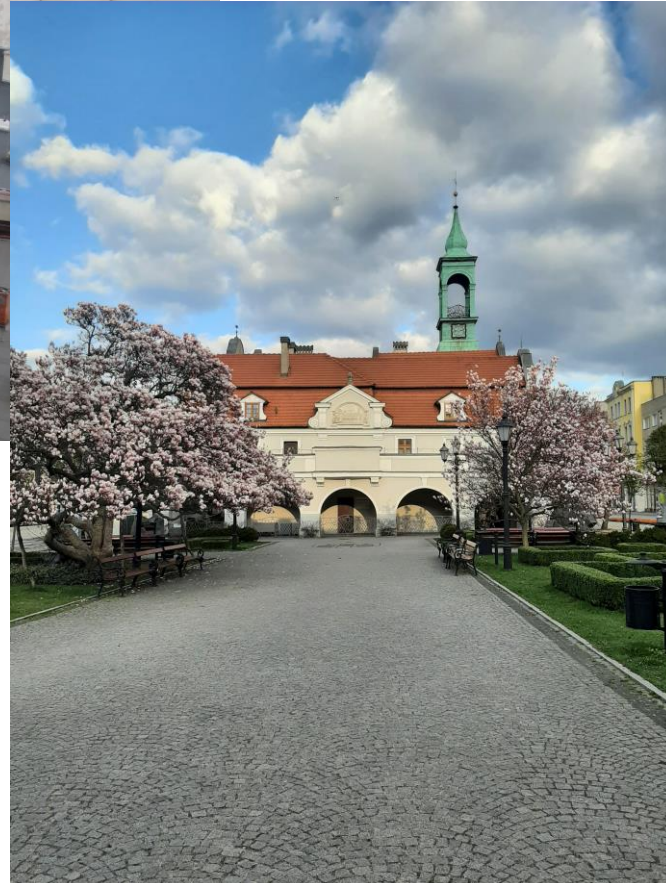
Rewitalizacja miasta Kluczborka obejmująca remont Ratusza, dróg i kanalizacji deszczowej wokół Rynku, remont Parku Miejskiego oraz remont części wspólnych budynków wspólnot mieszkaniowych.

Całkowita wartość projektu:	7 062 194,78 PLN
Wartość dofinansowania z UE:	4 580 144,05 PLN

PROGRAM REGIONALNY
MARSZAŁKOWSKIE OPOLSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013

RYNEK - RATUSZ
THE MARKET SQUARE - THE TOWN HALL
MARKT - RATHAUS

SZLAK MIEJSKI PO ZABYTKACH KLUCZBORKA

- 1 Marynka
- 2 kościół parafialny
- 3 Rynek - Ratusz
- 4 Park Miejski
- 5 Ratusz
- 6 kościół św. Józefa
- 7 kościół św. Józefa
- 8 kościół św. Józefa
- 9 kościół św. Józefa
- 10 kościół św. Józefa

3

Realizacja ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

- Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
- Rewitalizacja to wielka szansa dla obszarów zdegradowanych na wyprowadzenie ze stanu kryzysowego, stąd konieczna jest:
  - a. diagnoza potencjałów i obszarów kryzysowych
  - b. delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
  - c. wyznaczanie celów i planowanych działań rewitalizacji
  - d. wdrażanie projektów związanych z zabytkami (infrastrukturalnych, architektonicznych, konserwatorskich, adaptacja obiektów)
  - e. wdrażanie projektów związanych z lokalną kulturą i tradycją
  - f. włączenie społeczności lokalnej, udział w partycypacji społecznej
  - g. monitoring i ewaluacja działań rewitalizacyjnych
- **Centra Kompetencji ds. rewitalizacji Narodowego Instytutu Dziedzictwa prowadzą działalność edukacyjną, informacyjną i doradczą na rzecz gmin realizujących programy rewitalizacyjne związane z dziedzictwem kulturowym**

Konkurs „Modelowa Rewitalizacja Miast”

- Konkurs „**Modelowa Rewitalizacja Miast**” realizowany przez Krajowe Centrum Wiedzy o Rewitalizacji:
- Do realizacji tego zadania wybranych zostało 20 miast z całej Polski (Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Dobiegniew, Ełk, Grajewo, Hrubieszów, Konin, Leszno, Lublin, Milicz, Opole Lubelskie, Rybnik, Słupsk, Stalowa Wola, Starachowice, Szczecin, Warszawa, Włocławek, Wrocław, Żyrardów).
- Równolegle w Bytomiu, Łodzi i Wałbrzychu uruchomiony został program pilotażowy mający na celu przygotowanie tych miast do wyzwań rewitalizacyjnych. Realizacje te mogą posłużyć innym miastom jako inspiracja w ich działaniach.

AKTUALNOŚCI

Fundusze Europejskie Program Regionalny

Łódzkie

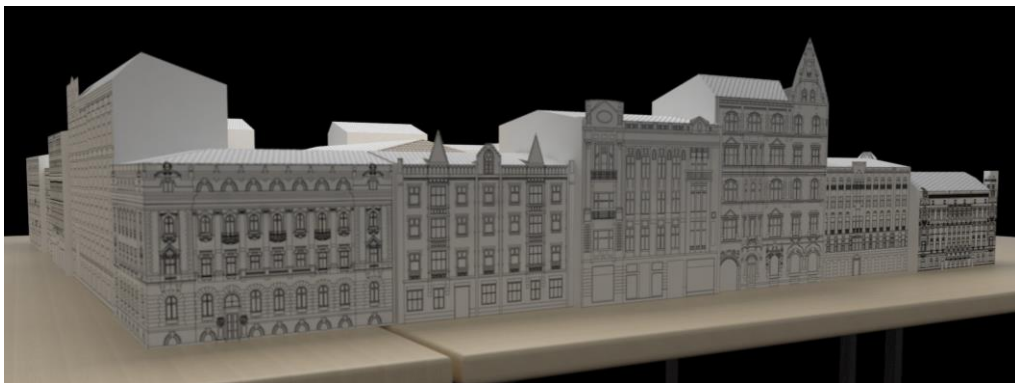
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Łódź rewitalizuje – przykłady:

- Świadczenie usługi doradztwa eksperckiego w dziedzinie tworzenia modelu zarządzania procesami rewitalizacji w mieście Łodzi
- Świadczenie usług doradztwa eksperckiego w zakresie opracowania programu zasiedlenia i funkcjonowania Domu Wielopokoleniowego
- Wypracowanie modelu wspierania i budowania nieformalnej wspólnoty mieszkańców poprzez działania animacyjno-integracyjne – Modelowa Wspólnota
- Forum Animatorów Kultury „Hauzerak na ścieżkach animacji” pod hasłem: Miejsce – Przestrzeń – Tożsamość.
- Łódź rewitalizuje – rola edukacji w rewitalizacji Miasta Łodzi - seminarium skierowane było do przedstawicieli łódzkich placówek edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem tych szkół, które znajdują się obszarze rewitalizacji, zaś jego celem było przybliżenie tematu rewitalizacji w kontekście właściwego rozumienia tego procesu oraz jego przełożenia na działania edukacyjne w naszym mieście
- wykonanie i kolportaż materiałów edukacyjnych do programu edukacyjnego pn. „Nasza Łódź” wspierającego proces rewitalizacji centrum Łodzi oraz innych materiałów opracowanych w ramach projektu pilotażowego pn. *Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi*
- Platforma questingowa
- <http://centrumwiedzy.org/programy-spoeczne/edukacyjny/>

ŁÓDŹ REWITALIZUJE

PROGRAM EDUKACYJNY W SZKOŁACH

1. ŁÓDZKIE POMOCE NAUKOWE (gry, klocki, składane makiety kamienic)
2. KONKURS DLA NAUCZYCIELI Z NAGRODAMI
3. KOŁA DETEKTYWÓW ŁÓDZKICH zajęcia pozaszkolne
4. ŁÓDZKA PLATFORMA QUESTINGOWA
5. SZKOLENIA I PODRĘCZNIK DLA NAUCZYCIELI
6. LEKCJE MODELOWE
7. CERTYFIKAT „SZKOŁA PRZYJAZNA ŁÓDZI” dla Placówek biorących udział w Programie

WWW.LODZ.PL | WWW.UML.PL/REWITALIZACJA

ŁÓDŹ REWITALIZUJE

SPOŁECZNA STRONA REWITALIZACJI

WALKA Z WYKLUCZENIEM

NOWE ŚWIETLICE ŚRODOWISKOWE

NOWOCZESNE, NIEWIELKIE DOMY DZIECKA

OŚRODEK REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

PRACA

CENTRUM WSPARCIA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ KOBIEC

BAZA KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

KLAUZULE SPOŁECZNE W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE

CERTYFIKATY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

AKTYWNOŚĆ LOKALNA

CENTRA OBYWATELSKIE

KULTURA

WYDARZENIA NA ULICACH I PODWÓRKACH

SIEĆ LOKALNYCH ANIMATORÓW

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

KONKURSY CELOWE NA LOKALE

EDUKACJA

WIELOLETNI PROGRAM EDUKACYJNY W SZKOŁACH

MIESZKALNICTWO

INNOWACYJNE PROGRAMY MIESZKANIOWE M.IN. DLA STUDENTÓW I SENIORÓW

WWW.LODZ.PL | UML.LODZ.PL/REWITALIZACJA

LATARNICY SPOŁECZNI

WSPARCIE PRZEPROWADZEK

- Żeby zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, złagodzić niedogodności wynikające z przeprowadzek oraz zapewnić dostęp do wiedzy o działaniach rewitalizacyjnych, zatrudniono zespół osób, które wspierają mieszkańców w przeprowadzkach
- Znalazło się w nim ośmiu Gospodarzy Obszaru (GO), ośmiu Latarników Społecznych (LS) oraz ich koordynator – specjalista ds. mieszkalnictwa
- Cały zespół pracuje na 8 terenach rewitalizacji obszarowej

NOWE FUNKCJE

GOSPODARZ OBSZARU:

- Koordynuje proces przeprowadzek
- Prowadzi działania informacyjne dot. przeprowadzek
- Diagnostuje problemy mieszkańców związane ze zmianą miejsca zamieszkania
- Pomoc w uregulowaniu zaległości czynszowych (np. kontakt z Wydziałem Windykacji)

LATARNIK SPOŁECZNY:

- Wspiera w procesie zmiany życiowej, do której przeprowadzka może być impulsem
- Pomaga w rozwiązaniu problemów blokujących przeprowadzkę
- Towarzyszy podczas wizyt w urzędach, instytucjach pomocowych

- Dzięki współpracy GO i LS łatwiej jest znaleźć mieszkańców potrzebujących pomocy i zbudować dla nich system wsparcia
- Koordynacją pracy w zespołach zajmuje się **specjalista ds. mieszkalnictwa**. Odpowiada on również za współpracę z miejskimi instytucjami pomocowymi

PARK LINEARNY (PODŁUŻNY PAS ZIELENI)

AL. KOŚCIUSZKI-GDAŃSKA

WWW.REWITALIZACJA.UML.LODZ.PL

euPOLIS Przywracanie Natury w Miastach

JAK MA WYGLĄDĄĆ TEN ZIELEŃC? POROZMAWIAJMY O NOWYM, PARKU LINEARNYM W ŁODZI CZ. 2 SPACER

(AL. KOŚCIUSZKI-WÓLCZAŃSKA-GDAŃSKA)

KIEDY:

4 SIERPNIĄ (ŚRODA), GODZINA 17.00

GDZIE:

SPOTKAJMY SIĘ PRZY ZABYTKOWYM WOZIE
STRAŻACKIM PRZY KOMENDZIE WOJEWÓDZKIEJ
STRAŻY POŻARNEJ W ŁODZI,
UL. WÓLCZAŃSKA 111 / 113

POROZMAWIAJMY O:

- PLACU ZABAW NA ZIELEŃCU
- KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA TERENU
- OBECNYCH I NOWYCH FUNKCJACH

KONTAKT:

M.CHOMCZYŃSKA@UML.LODZ.PL

ROZWIĄZANIA OPARTE NA PRZYRODZIE W PARKU LINEARNYM

eupolis-project.eu

zadrzewione muldy i rigole

ogrody deszczowe i zbiorniki na deszczówkę

podła i schronienie dla zwierząt

wodny plac zabaw

rowy infiltracyjne i niecki retencyjne

pionowe ogrody

- Łódź jako jedno z 4 miast w Europie będzie wdrażać bliskie naturze rozwiązania aby chronić środowisko naturalne, stworzyć prężnie działające ekosystemy miejskie i poprawić jakość życia mieszkańców.

Monitorowanie procesu rewitalizacji w Łodzi

MONITORING ZMIAN

Czym jest monitoring i ocena postępów?

Analiza zjawisk na obszarze rewitalizacji

- » Spójność społeczna
- » Wizerunek centrum
- » Ożywienie gospodarcze
- » Kryzys obszaru zamieszkania
- » Rozkład przestrzenny zjawisk
- » **Pliki do pobrania**
  - Wskaźniki spójności społecznej
  - Wskaźniki wizerunku centrum
  - Wskaźniki ożywienia gospodarczego
  - Wskaźniki kryzysu obszaru zamieszkania
  - Wskaźnik Sukcesu Rewitalizacji
  - Raporty

Mapy interaktywne i dane

PLIKI DO POBRANIA

WSKAŹNIKI SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

WSKAŹNIKI OŻYWIENIA GOSPODARCZEGO

WSKAŹNIK SUKCESU REWITALIZACJI

WSKAŹNIKI WIZERUNKU CENTRUM

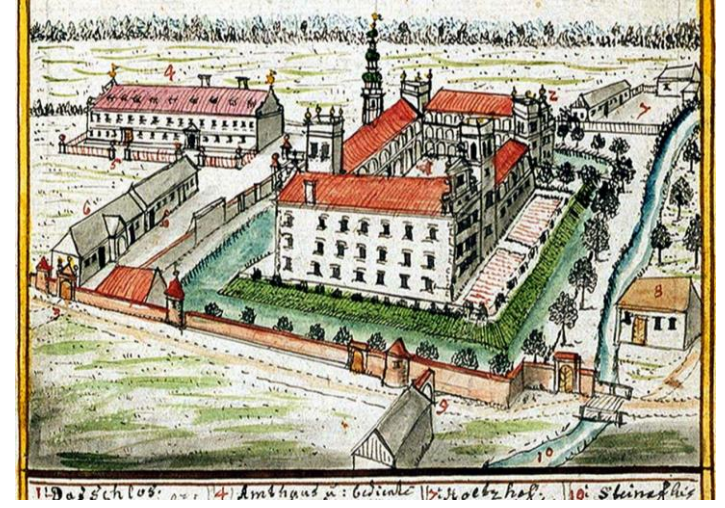

WSKAŹNIKI KRYZYSU OBSZARU ZAMIESZKANIA

RAPORTY

Zamek Księżęcy Niemodlin 1313

Fundacja Zamku Niemodlin: majątek fundacji stanowi Fundusz Założycielski rodziny właścicieli zamku

Budowanie marki miejsca

- Zamek Książęcy Niemodlin 1313: projektowanie, planowanie, komunikacja produktu, usług, obiektu mająca na celu zbudowanie wizerunku i zarządzanie nim.
- Budowanie marki jest procesem, w którym uczestniczą grupy osób, potrafiące dostrzec wyjątkową wartość miejsca w którym żyją i działają (identyfikacja miejsca, integracja społeczności lokalnej, aktywizacja mieszkańców, promocja).

NIEMODLIN
ZAMEK

onet OPOLE enhanced by Google

Zamek w Niemodlinie został uznany za najlepszy w kraju

TOMASZ PAJĄCZEK | 18 wrz 17 10:23
Ten tekst przeczytasz w 1 minutę

FACEBOOK TWITTER E-MAIL KOPIUJ LINK

Zamek w Niemodlinie zwyciężył w konkursie "Top Zamki i Pałace" o miano najlepszego w kraju. Zdecydowali o tym internauci. Drugie miejsce zajął Pałac Potockich w Radzynie Podlaskim, a trzecie Zespół Wzgórze Zamkowego we Fromborku.

An aerial photograph of the Castle in Niemodlin, showing its white stone walls, multiple towers with red-tiled roofs, and a central tower with a green roof. The castle is surrounded by lush green trees and a body of water is visible in the background.

W piątek o północy zakończyło się głosowanie internautów etapu ogólnopolskiego w naszej sondzie "TOP 5 zamków i pałaców". Po bardzo intensywnej rywalizacji wyłonili nam się następujący zwycięzcy TOP 5:

1. [Zamek w Niemodlinie](#) (33,3 % głosów)
2. [Pałac Potockich w Radzynie Podlaskim](#) (29,3 % głosów)
3. [Zespół Wzgórze Zamkowego we Fromborku](#) (13,8 % głosów)
4. [Zamek w Pszczynie](#) (9,5 % głosów)
5. [Zamek w Łańcucie](#) (4 % głosów)

Zwycięzcom gratulujemy!

Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Opolskiego 2017

Polska Travel

Dziękujemy za oddanie głosu!

Zobacz zgłoszone produkty: Certyfikaty internautów

A collage of various Polish tourist attractions, including castles, parks, and historical sites. A red banner with a white compass rose and the text '2017 CERTYFIKAT INTERNAUTÓW' is overlaid on the collage.

Przypnij **Certyfikat Internautów 2017**

ZDECYDUJ, KTÓRA Z NASZYCH PROPOZYCJI NAJBARDZIEJ ZASŁUGUJE NA CERTYFIKAT INTERNAUTÓW!

Polska Organizacja Turystyczna

Polska Organizacja WARTO ZOBACZYĆ WAŻNE LINKI NASZE SERWISY

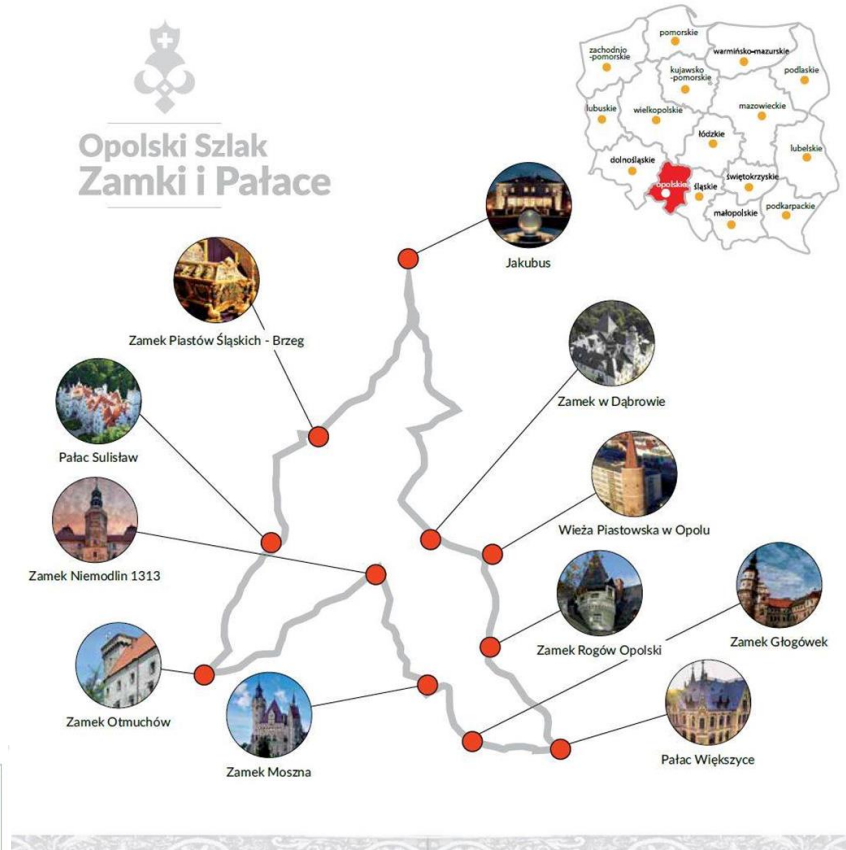
7

Zamek Nsiążecy Niemodlin 1313

DRZEWА - TREES

■ DĄB „LEOPOLD”
 wysokość: 22 m • rozpiętość korony: 22 m • obwód pnia: 380 cm • wiek: ok. 170 lat
 Sny naczyn dęb zamieszkała ostatniemu właścicielowi Zamku Niemodlin przed rokiem 1945. Graf Leopold Frydryk III Pruskiemu zarządził zamkiem do roku 1945, potem osiadł w Niemodlinie, gdzie zmarł w roku 2000.
 Wzrosty są pomiarów zaplanowały Urzędu Miasta i Gminy Niemodlin nr 83/08/164/16 z dn. 1 września 2016.
 Dąb cmentarny (Quercus robur) – duże drzewo z grubym pniem i szeroką koroną, w wysokości do 25 m.
 Pochodzi z Ameryki Północnej.

■ „LEOPOLD” OAK
 height: 22 m • crown span: 22 m • trunk size: 380 cm • age: ca. 170 years
 It owes its name to the last owner of Niemodlin Castle before 1945, Friedrich Leopold von Pruscha managed the castle until 1945, then he settled in Germany, where he died in 2000.
 Registered as a natural monument by the Resolution of Niemodlin Town and District Council No. XXVIII/164/16 of September 1, 2016.
 Red Oak (Quercus robur) – a large tree with a thick trunk and a broad crown, up to 25 m high.
 It comes from North America.

kwitnące horyzonty
sztuka florystyczna

20-22.08.2021 WYSTAWA DYPLOMOWA

KWIA TY NA ZAMKU 2021

ZAPRASZA
Małgorzata Piszczek

ZAMEK NIEMODLIN - Zwiedzanie wystawy tylko z przewodnikiem o pełnych godzinach

NIEMODLIN

Stare Miasto

NIEMODLIN
ZAMEK

Fundacja na rzecz Zamku Książęcego Niemodlin 1313
Rynek 55, 49-100 Niemodlin
KRS 0000658723
NIP 9910508651
www.zamekniemodlin.pl

ile jest zabytków w naszym mieście?
odkryj niemodlińskie wrzeciono!
policz niemodlińskie kamieniczki!
zabytek czy zbytek?
zabytek to szansa czy dotkliwy obowiązek?

#MójZabytek!MamToDbam!

Dbamy o niemodlińskie zabytki.
Dołącz do nas!
Razem możemy więcej!

5. LUTEGO (SOBOTA) · 2022.

SPOTKANIE INFORMACYJNE DOT. ORGANIZACJI
WYDARZENIA I PROMOCJI OBEJMUJĄCEGO
PRZESTRZEŃ CAŁEGO RYNKU NIEMODLIŃSKIEGO

przedsiębiorcy & mieszkańcy
rękodzielnicy & zainteresowani

MIEJSCE SPOTKANIA:
ZAMEK NIEMODLIN, RYNEK 55,
5 LUTEGO, GODZ. 14:00

info: tel. +48 608090840 , www.zamekniemodlin.pl

Informacje i zgłoszenia
do udziału w projekcie Działaj Lokalnie!
zamek@zamekniemodlin.pl
tel. +48/608 090 840, www.zamekniemodlin.pl

AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI
POLSKO-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

Dobków (gm. Świerzawa)

Dawna katolicka enklawa na zdominowanym przez protestantyzm Śląsku, to obecnie serce Krainy Wygasłych Wulkanów - obszaru wyróżniającego się w skali kraju swoim bogactwem geologicznym. W 2011 roku Dobków otrzymał tytuł Najpiękniejszej Wsi Dolnośląskiej, a w 2016 roku odebrał Europejską Nagrodę Odnowy Wsi.

„Czy wiesz, że od II wojny światowej w Dobkowie powstało tylko 5 nowych domów, dzięki temu podziwiać można pierwotny układ naszej wsi — Dobków 2013”

Dobków

Sudecka Zagroda Edukacyjna - interaktywne centrum poświęcone naukom o Ziemi, brama do Krainy Wygasłych Wulkanów: za pomocą interaktywnych makiet, modeli i gier poznacie tutaj burzliwą przeszłość naszej planety, a także zaplanujecie ciekawe wycieczki po okolicy. W obiekcie znajduje się informacja turystyczna oraz biblioteczka publikacji regionalnych, organizowane są też warsztaty, spotkania i wydarzenia.

Dobków

sudecka
zagroda
edukacyjna
POZNAJ MOC ZIEMI

Ekomuzeum w Dobkowie

- „Ekomuzeum to muzeum bez murów, gdzie nie ma nietykalnych eksponatów, a ludzie i przedmioty dają się poznać w ich naturalnym otoczeniu,
- ekomuzeum pokazuje teraźniejszość, nie mylicie ze skansenem, który pokazuje przeszłość,
- zwiedzanie ekomuzeum wymaga otwartości, musicie wejść do naszych domów”.

ekomuzeum RZEMIOSŁA W DOBKOWIE
 Kraina Wygasłych Wulkanów - Góry i Pogórze Kaczawskie

1 EKOMUZEUM to muzeum bez murów, gdzie nie ma nietykalnych eksponatów, a ludzie i przedmioty dają się poznać w naturalnym dla nich otoczeniu. Rzemielnicy, artyści zapraszają do swoich pracowni i galerii. Paszczarze, rolnicy przygotowali dla Państwa miód i produkty pszczele, jajka, sery, mleko, przetwory owocowe. Gospodarstwa gościnne - przytulny nocleg. Zapraszamy.

2 DAS "OKOMUSEUM DES HANDWERKS" ist ein Museum ohne Dach und Wände, es nimmt Sie mit auf eine Reise durch Raum und Zeit. Hier finden Sie viele Besucherziele, die Ihnen in ihrer Einigkeit ein Verständnis über das Zusammenspiel zwischen Mensch und Natur geben möchten. Die Handwerker und Künstler des Ökomuseums laden Sie in ihre Werkstätte und Häuser ein. Dort produzieren und verkaufen sie eigene Erzeugnisse: Keramik, Honig, Gemüse, hausgemachte Marmelade, Sirup, Liköre. Die Handwerker sind meistens in ihren Ateliers und Wirkungsstätten erreichbar.

3 EKOMUSEUM is a museum without fixed walls or roofs. We give you the possibility to discover plenty of sights of a Lower Silesian village and show the association between humans and the surrounding landscape. The craftsmen and artists of the "Ekomuseum of handicraft" invite you to their houses. They manufacture and sell ceramics, can organize pottery workshops for you, sell their own products like honey, vegetables, fruit, homemade jams and liquours. Opening hours "open after knocking", as we call it.

LEGENDA

- PRZYSTANEK bus stop, Bushalte/Bus
- KAPLICZKI i KRYŻYKI PRZYRODZNE wapienie obrzeżone, Kapelle/Kreuz
- MIEDZ honey, Honig
- INFORMACJA TURYSTYCZNA Tourist Information
- ZOBACZ PUNKCZĄK food, Essen
- SNIĘCIE gnoje, Läden
- MAPA map, Karte
- SIŁAZKA KAPLICZKA chapel bell, Kapellenring

STOWARZYSZENIE DOBKÓW
www.ekomuzeum.info

KACZAWIKI

POWIAZACZKA

GMINA DOBKÓW

KACZAWICZANIE

1 PASIEKA "U MIETKA"
(Bei garden, Bierengarten)
Renata i Mieczysław Gibalscy
Dobków 1, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 44 94
e-mail: renata.gibalska@vp.pl

2 PRACOWNIA BIBULKARSKA
(Siedziupiec-Wirtelet)
Gracyna Grabka
Dobków 10, 59-540 Świerżawa
gm. +48 783 493 530
e-mail: gracyna131@op.pl

3 PASIEKA "LEŚNY SMAK"
(Bei garden, Bierengarten)
Franciszka i Władysław Książczyk
Dobków 14, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 43 91

4 ART-EL CERAMIKA PRACOWNIA CERAMIKI
(Ceramic workshop, Keramikwerkstatt)
Elišbета Telatyńska
Dobków 14, 59-540 Świerżawa
gm. +48 75 713 43 91, gm. +48 607 238 496
e-mail: art-el@wp.pl
www.art-el.prv.pl

5 PASIEKA "NA MALINOWYM WZGÓRZU" MIODY PSZCZELE, PRODUKTY PSZCZELE, OWOCE
(Bei garden, Bierengarten)
Cecylia i Andrzej Raminet
Dobków 14, 59-540 Świerżawa
gm. +48 604 917 693, +48 609 998 698

6 PASIEKA „GRABSCY“
(Bei garden, Bierengarten)
Jola i Zbyszek Grabscy
Dobków 29, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 44 12

7 „ZORZA PORANNA“ AGROTURYSTYKA (B&B, Pension)
Herman i Randi Sewastjan
Dobków 42, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 59 86, gm. +48 530 713 177
e-mail: hermanrandi@neostrada.pl
www.zorzaportanna.com

8 VILLA GRETA - MAGIA TRADYCYJ – AGROTURYSTYKA (B&B, Pension)
Ewelina i Krzysztof Rozpędowscy
Dobków 39, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 44 53, gm. +48 509 745 591
e-mail: ewelina@villagreta.pl
www.villagreta.pl

9 PASIEKA GIBALSCY
(Bei garden, Bierengarten)
Janina i Ryszard Gibalscy
Dobków 77, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 43 99

10 SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE
(Youth Hostel, Jugendherberge)
Dobków 80a, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 52 73, gm. +48 607 431 332
e-mail: mgok@swierzawa.pl

11 SUDECKA ZAGRODA EDUKACYJNA
(Educational adults' farmhaus, Sudeten-Bildungshef)
Stowarzyszenie Kaczawskie
Dobków 66, 59-540 Świerżawa
tel. +48 76 872 87 18
www.patrimoniokaczawskie.pl
Stowarzyszenie Dobków
tel. +48 75 713 44 53, www.ekomuzeum.info

12 "MAGIC-ART-GALLERY" PRACOWNIA CERAMIKI ARTYSTYCZNEJ I UŻYTKOWEJ WARSZTATY CERAMICZNE, ZAJĘCIA JOGI
(Ceramic workshop, Keramikwerkstatt)
Agnieszka Gil i Mariusz Kalata
Dobków 70, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 47 48, gm. +48 697 097 624, +48 695 091 176
e-mail: agnacer@wp.pl

13 „DOBKÓW 96, PRACOWNIA I GALERIA CERAMIKI SZAMOTOWEJ RĘCZNE FORMOWANIE ARTYSTYCZNE I UŻYTKOWEJ, WARSZTATY CERAMICZNE
(Ceramic workshop, Keramikwerkstatt)
Ula Szarowicz i Bogdan Hatanin
Dobków 96, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 46 18, gm. +48 693 672 711, +48 607 298 672
e-mail: ulaszarowicz@poczta.onet.pl, www.ceramika-dobkow96.pl

14 "GALERIA POD ANIOŁEM" ANIOŁKI GLINIANE - CERAMIKA ARTYSTYCZNA I UŻYTKOWA RĘCZNE WYROBY Z GLINY, WARSZTATY CERAMICZNE
(Ceramic workshop, Keramikwerkstatt)
Bogdanowa i Zenon Rudnicki, Dobków 104, 59-540 Świerżawa
tel. +48 75 713 44 55, gm. +48 785 925 983
e-mail: ceramika@wp.pl, www.ceramika.pl

ganki i daszki

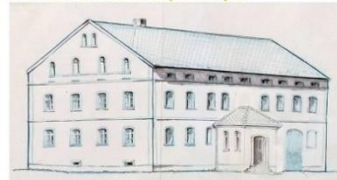
Proponowane rozwiązania:

Aby ganek ładnie komponował się z krajobrazem powinien nawiązywać kształtem do formy budynku. Budulec ścian ganku powinien być taki sam jak w przypadku budynku mieszkalnego. Także pokrycie dachu ganku powinno być wykonane z tego samego materiału i w tym samym kolorze co dach budynku. Najbardziej estetycznym i komponującym się z krajobrazem Dobkowa rozwiązaniem na pokrycie dachowe jest łupek lub czerwona dachówka karpiówka.

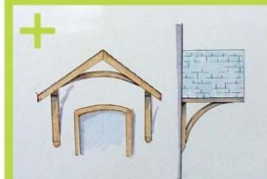
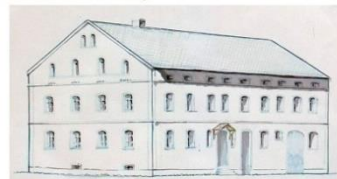
Ganek z dachem dwuspadowym

Ganek z dachem kopertowym

Daszek drewniany

pozytywne rozwiązania z Dobkowa:

1. Ganek murowany w starej kuźni
2. Daszek drewniany
3. Ganek drewniany

niezalecane rozwiązania:

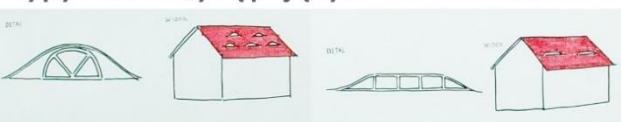
Ganek zdecydowane nie komponuje się z budynkiem, kiedy jego kształt jest inny od formy budynku. Proste dobudówki z płaskim dachem, podobnie jak ganki o zaokrąglonej bryle nie pasują do tradycyjnej architektury Dobkowa.

lukarny

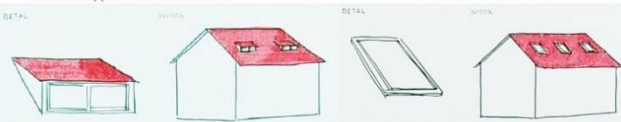

Typy lukarn występujących w Dobkowie:

Świetlik typu "bawole oko"

Szczelina w dachu

Lukarna z dachem jednospadowym

Okna połaciowe

Lukarna z dachem dwuspadowym

Wykusz/lukarna w licu ściany

Sugerowane rozwiązania doświetlenia poddasza:

Jeśli budynek nie posiada doświetlenia poddasza należy dobrać takie, które będzie harmonijne z formą budynku, tzn. nie będzie krzywe ani dominujące. Lukarny z dachem dwuspadowym proponowane są dla budynków o dużej kubaturze. Przy budynkach o szachulcowej konstrukcji ścian takie formy doświetlenia byłyby już zbyt agresywne, w tym przypadku proponuje się zastosowanie okien połaciowych. Najciekawszym i najbardziej zbliżonym do tradycyjnej architektury Dobkowa rozwiązaniem są świetliki typu bawole oko lub "szczelina". Oto sugerowane rozwiązania doświetlenia poddasza dla różnych typów budynków:

DOLNY
ŚLĄSK

ODNOWA WSI
DOLNOŚLĄSKIEJ

Instytut Architektury Krajobrazu
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Stowarzyszenie
Dobków

Typy rozwiązań elementów zagospodarowania wsi Dobków

Ulotka została wykonana na podstawie opracowań wykonanych w ramach Letniej Szkoły Wiejskiego Krajobrazu w Dobkowie. Organizatorem był Instytut Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz Stowarzyszenie Dobków. Moderatorzy: dr hab. inż. arch. Irena Niedźwiecka-Filipiak oraz mgr inż. Liliana Zielińska.

Uczestnicy: studenci oraz absolwenci kierunku Architektura Krajobrazu na Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu (Anna Basara, Paweł Grochowski, Michał Herl, Julia Jankowska, Joanna Majka, Magdalena Marczak, Małgorzata Puda, Iwona Woźniak, Sylwia Wrona, Katarzyna Zych) oraz mieszkańcy Dobkowa.

Ulotkę wykonała: L. Zielińska

Wykorzystane w ulotce materiały to prace uczestników warsztatów oraz autorki ulotki.

Publikacja wydana w ramach projektu: „Promocja idei odnowy wsi dolnośląskiej poprzez wsparcie społeczności wiejskiej w budowaniu tożsamości lokalnej w Szkole Architektury Wiejskiego Krajobrazu w Dobkowie” współfinansowanego przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w ramach programu „Promocja idei Odnowy Wsi Dolnośląskiej”.

Sołectwo Dobków bierze udział w Programie Odnowy Wsi Dolnośląskiej.

krajobraz

Miejsca ocenione pozytywnie

Miejsca ocenione negatywnie

Najczęściej powtarzające się czynniki decydujące o pozytywnym odbiorze danego miejsca to:

- obecność wysokich drzew w szpalerach przy drodze i na posesjach prywatnych
- przedogródki bogate w kwiaty
- otwarcia widokowe na łąki i otaczające wieś pagórki
- dobrze utrzymane tradycyjne budownictwo
- drewniane płoty

Najczęściej powtarzające się czynniki decydujące o negatywnym odbiorze danego miejsca to:

- brak wysokich drzew w krajobrazie
- budynki w złym stanie technicznym
- modyfikacje zabytkowego budownictwa (okna bez podziałów, różniące się stylem dobudówki, ściany pomalowane na agresywne kolory, blacha zamiast dachówki)
- współczesne budownictwo nie nawiązujące do charakteru wsi
- obecność roślin zimozielonych o geometrycznych pokrojach
- masywne, wysokie ogrodzenia

Ocena wykonana została na podstawie metody krzywej wrażeń Wejcherta.

najlepiej ocenione widoki wzdłuż głównej drogi

najgorzej ocenione widoki wzdłuż głównej drogi

przedogródki

zalecane gatunki roślin

Zieleń na terenie wsi powinna nawiązywać do tradycyjnego charakteru miejscowości. Roślinność współgrająca z istniejącą architekturą stworzy atrakcyjny, harmonijny krajobraz wiejski. Dlatego zamiast geometrycznie formowanych roślin iglastych zalecane są drzewa i krzewy o swobodnym, malowniczym pokroju. Oprócz tego, pożądane są rośliny bogato kwitnące, atrakcyjne dla pszczół oraz wszelkiego rodzaju ptactwa, które mogą zakryć mankamenty elewacji budynków.

powojnik 'General Sikorski'

trybula ogrodowa

róża

naparstnica purpurowa

aster nowobelgijski tzw. „marcinki”

Wzorcowe przykłady zagospodarowania przedogrodków: pozytywne elementy są podkreślone kolorami

niezalecane gatunki roślin

klon pospolity 'Globosum'

żywotnik zachodni

jalowiec wirginijski

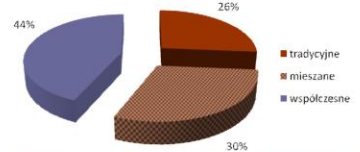
cyprysyk groszkowy

miskant chiński

niezalecane rozwiązania w przedogrodkach: negatywne elementy są podkreślone kolorem czerwonym

ogrodzenia

typy ogrodzeń:

- współczesne
- mieszane
- tradycyjne

Ogrodzenie powinno komponować się z miejscem, w którym się znajduje. Współczesne kamienne i betonowe masywne mury ani reprezentacyjne metalowe ogrodzenia nie podkreślają piękna wiejskiego krajobrazu.

ogrodzenia zalecane

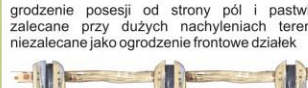
plot drewniany tradycyjny

murowane słupy i drewniane deski

plot drewniany z poziomymi deskami

ogrodzenie posesji od strony pól i pastwisk zalecane przy dużych nachyleniach terenu, niezalecane jako ogrodzenie frontowe działek

plot ma wysokość proporcjonalną do zabudów

Elementy są wąskie

ogrodzenia niezalecane...

...ze względu na: rodzaj materiału użytego do budowy ogrodzenia; dużą wysokość i masywność; zbyt agresywną formę, bryłę lub kolorystykę.

Wysokie murowane lub kamienne słupy połączone z przesłami z kutych prętów lub z siatką

Ogrodzenie jest zbyt wysokie i masywne

Ogrodzenie metalowe

Ogrodzenie niejednolite przez użycie kilku rodzajów materiałów

Wysokie ogrodzenia z prefabrykatów drewnianych

Ogrodzenie z prefabrykowanymi elementami betonowymi

WARTO ZOBACZYĆ

Pracownie ceramiczne

W Dobkowie znajdują trzy rodzinne pracownie ceramiczne. Choć każda wyróżnia się własnym stylem i osobowościami właścicieli, ich wspólnym mianownikiem jest ręczna technika lepienia, częste motywy naturalne i roślinne oraz... anioły. Każdą z pracowni można odwiedzić po wcześniejszym umówieniu lub po prostu zajrzeć - jeśli artyści są w domu, na pewno pokażą swoje prace. Dwie z nich organizują również warsztaty lepienia z gliny.

Kościół Św. Idziego

Był wzmiankowany już w 1399 roku. Wybudowany został oryginalnie w stylu gotyckim, przebudowano go jednak w 1735 roku i od tego czasu bryła pozostaje w widocznym dzisiaj kształcie, w stylu barokowym. Najciekawszymi elementami wyposażenia kościoła są polichromowane ołtarze (główny i boczny) z XVIII w., zdobiona kamienna chrzcielnica z II poł. XVII w. i gotycka Pieta z XVI w. Przed kościołem znajduje się gotycka kaplica, a całość otoczona jest kamiennym murem cmentarnym, który może pamiętać jeszcze czasy średniowiecza! Msze Święte w Dobkowie odbywają się w każdą niedzielę o godzinie 10:45.

Kapliczki

Wyjątkowym elementem krajobrazu Dobkowa związanym z jego katolicką tradycją są liczne kapliczki i krzyże przydrożne, wiele budynków gospodarczych i domów zdobią też wywietrzniki w kształcie krzyży. Większość kapliczek i krzyży pochodzi z XIX wieku. Podziwiać je można wędrując oznaczonym, 7-kilometrowym szlakiem kapliczek biegnącym wzdłuż całej miejscowości.

Pasieki

W Dobkowie znajduje się kilka rodzinnych pasiek oferujących miód i produkty pszczele. Pasieka „Na malinowym wzgórzu” oferuje również przetwory z malin.

Restauracja Villa Greta

Oferuje dania kuchni polskiej w duchu „Slow food” - większość produktów pochodzi od lokalnych producentów lub bezpośrednio z pola i ogrodu prowadzonego przez właścicieli.

Punkty widokowe

W zasięgu krótkiego spaceru znajdują się dwa zagospodarowane punkty widokowe. Punkt widokowy „Trzy okresy wulkanizmu” znajduje się na północnym zboczu doliny Bukownicy, a podziwiać można z niego panoramę na okoliczne wzgórza będące pozostałościami aż trzech okresów aktywności wulkanicznej. Po drugiej stronie doliny, na wzgórzu Kapliczna (406 m n.p.m.) znajduje się zabytkowa kapliczka domkowa, a przed nią widok na Dobków i Pogórze Kaczawskie. Z Dobkowa można też wybrać się na dłuższy spacer na wieżę widokową na Dłuzku (592 m n.p.m.), z której rozpościera się widok na Pogórze Kaczawskie, Góry Kaczawskie i Karkonosze.

Dobków z lotu ptaka. Na horyzoncie Ostrzyca - dawny wulkan

Jeden z miejscowych krzyży z tradycyjną zabudową wiejską w tle

Sudecka Zagroda Edukacyjna

Sieć Najciekawszych Wsi -
opowieść o wartościach wiejskiego dziedzictwa

www.siecnaściekawszychwsi.pl

ZAPRASZA

Sudecka Zagroda Edukacyjna - interaktywne centrum poświęcone naukom o Ziemi, brama do Krainy Wygasłych Wulkanów: za pomocą interaktywnych makiet, modeli i gier poznacie tutaj burzliwą przeszłość naszej planety, a także zaplanujecie ciekawe wycieczki po okolicy. W obiekcie znajduje się informacja turystyczna oraz biblioteczka publikacji regionalnych, organizowane są też warsztaty, spotkania i wydarzenia.

Program zajęć i aktualne godziny otwarcia:

tel. +48 75 617 14 68

www.sudeckazagroda.pl

WYDARZENIA CYKLICZNE

• Otwarte warsztaty rodzinne

(ceramika, geologia, joga) w ferie, wakacje, długie weekendy.

Rozkład warsztatów dostępny na stronie

www.gorykaczawskie.pl/wydarzenia

Odwiedź portal KSOw - <http://ksow.pl>

Zostań partnerem
Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Projekt Polskiej Sieci Odnowy
i Rozwoju Wsi realizowany
w Dobkowie
przez gminę Świerzawa

Kontakt: tel. +48 75 713 53 88
www.swierzawa.pl

Dobków

gmina Świerzawa, woj. dolnośląskie

W sercu
Krainy Wygasłych Wulkanów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa Inwestująca w obszary wiejskie”
„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach schematu II
Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”
Za treść publikacji odpowiada Stowarzyszenie Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi.

Dobków

Tajemnice
Dobkowska
gra terenowa

Dofinansowanie z programu
Wolontariat dla dziedzictwa

Inwentaryzacja geologiczna obszaru Geoparku

Przewodnik po Geoparku
Krainy Wygasłych Wulkanów
w 30 geopunktach

Inwentaryzacja
geopunktów

Na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego

Publikacja zrealizowana w ramach operacji pn. „Punkt informacji turystycznej i promocji oferty kulturalnej regionu wraz z biblioteką regionalną w Sudeckiej Zagrodzie Edukacyjnej w Dobkowie”

Publikacje zrealizowane w ramach operacji pn. „Geopark Kraina Wygasłych Wulkanów; nowy produkt turystyczny regionu”

Stworzone z pasją w Krainie Wygasłych Wulkanów

Katalog produktów lokalnych

Germany, United Kingdom

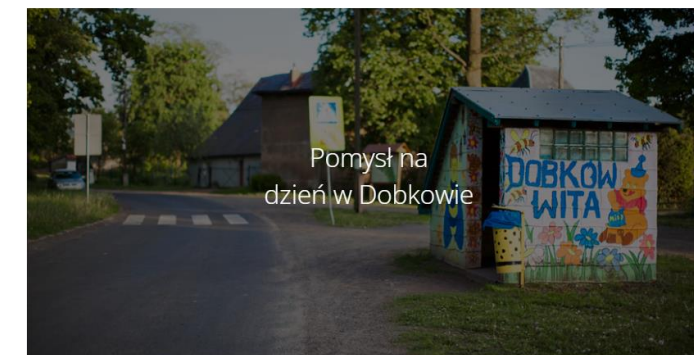
Logo: GOSFARK KACZAWA WYGASŁYCH WULKANÓW, LAND OF EXTINGUISHED VOLCANOES GOSFARK

Logo: DOLNY ŚLĄSK

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europe inwestująca w obszary wiejskie. Instytucja Zarządzająca PFRW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Katalog wydany przez Stowarzyszenie „Lokalne Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Wydawnictwo współfinansowane jest ze środków Unii Europejskiej z EFRAROL, działanie M13 „Wspieranie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 5.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” w ramach projektu współpracy pod tytułem „Marek Lokalne Dobrego Śląska - tworzenie z pasją”.

Pomysł na
dzień w Dobkowie

Laboratorium czterech żywności - WARSZTATY RODZINNE - wakacje 2020

warsztaty rodzinne

Do obejrzenia... Udostępnij

cztery żywności

Obejrzyj w YouTube

wakacje 2020

3. Instrumenty finansowe oraz innowacyjne schematy finansowania w sektorze dziedzictwa kulturowego

Zasady przyznawania funduszy na cele ochrony zabytków i rewitalizacji

- **Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami**
- Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku (art. 73 ustawy)

W ustawie o rewitalizacji nie ma zapisów dotyczących dziedzictwa kulturowego czy zabytków (z wyjątkiem części opisu Specjalnej Strefy Rewitalizacji).

Zasady przyznawania funduszy na cele ochrony zabytków i rewitalizacji

- Art. 78. 1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.
- 2. Jeżeli zabytek, o którym mowa w ust. 1, posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
- 3. W przypadku, jeżeli stan zachowania zabytku, o którym mowa w ust. 1, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

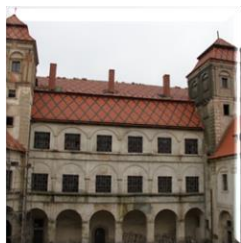

Dotacje - nakłady konieczne (art. 77)

- 1) – 6) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich; przeprowadzenie badań, opracowanie dokumentacji konserwatorskiej i projektu budowlanego
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych,
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

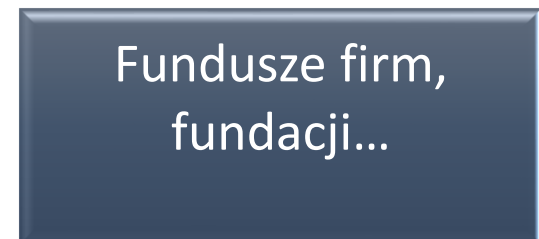
System finansowania działań w obszarze dziedzictwa kulturowego

Fundusze rządowe

Fundusze samorządowe

Dotacje MKiDN i WKZ

Fundusz Kościelny (MSWiA)

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR

Fundusz Spójności FS

Europejski Fundusz Społeczny+ EFS+

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji FST

Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury EFMRA

Horyzont Europa 2021-2027

Samorządowe środki: dotacje gmin, powiatów, województw,

Dotacje Fundacji: KGHM, Górażdże, F.Batorego

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy ministra właściwego ds. kultury z zakresu dziedzictwa kulturowego z następującymi priorytetami:

- Ochrona zabytków, którego celem jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane przez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne,
- Kolekcje muzealne, którego celem jest wspieranie działalności muzeów poprzez tworzenie oraz systematyczne wzbogacanie zbiorów i kolekcji o randze narodowej i regionalnej,
- Wspieranie działań muzealnych,
- Kultura ludowa i tradycyjna,
- Ochrona zabytków archeologicznych,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą,
- Miejsca Pamięci Narodowej za granicą
- Badanie polskich start wojennych,
- Wspieranie samorządowych instytucji kultury – opiekunów miejsc pamięci,
- Wspieranie opieki nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami w kraju.

Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”, którego celem jest zwiększenie efektywności wykorzystania funduszy europejskich na rzecz rozwoju kultury poprzez zapewnienie środków na pokrycie tzw. wkładu własnego dla zadań, które ubiegają się o dofinansowanie w ramach programów europejskich,

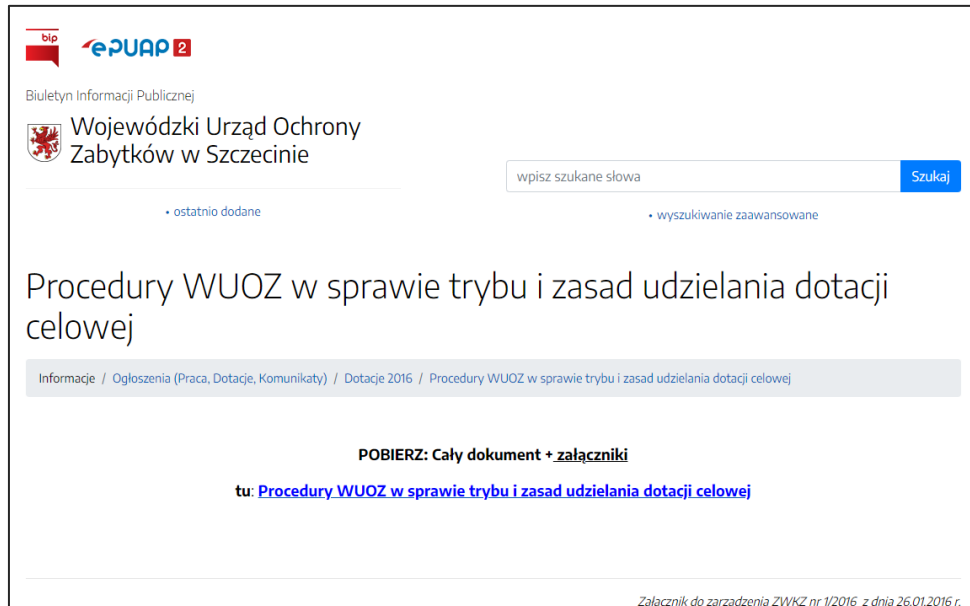
Inne programy, w których mogą się mieścić cele związane z ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego, jak program „Kultura cyfrowa” itd.

Dwa terminy naboru wniosków do Programu ochrona zabytków - 31 października i 31 marca, tylko poprzez Elektroniczne Biuro Obsługi

Wojewódzcy konserwatorzy zabytków

- Wnioski do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków są udzielane w dwóch trybach:
- Wnioski na prace planowane do wykonania są jednoroczne. Należy je składać do 30 listopada roku poprzedzającego, w którym ma być udzielona dotacja. Ilość i wartość udzielanych dotacji w danym roku zależy od ilości zgłoszonych wniosków i wartości środków finansowych przyznanych na ten cel z budżetu państwa. Zazwyczaj kwota dotacji nie przekracza 50 % wartości całości prac.
- Wnioski o refundację poniesionych nakładów mogą dotyczyć wydatków poniesionych w ciągu trzech lat poprzedzających złożenie wniosku. Można je składać po zakończeniu wszystkich prac wymienionych w zezwoleniu WKZ, w terminie do 30 czerwca każdego roku.

Logo: bjp ePUAP 2

Biuletyn Informacji Publicznej

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie

wpisz szukane słowa Szukaj

ostatnio dodane • wyszukiwanie zaawansowane

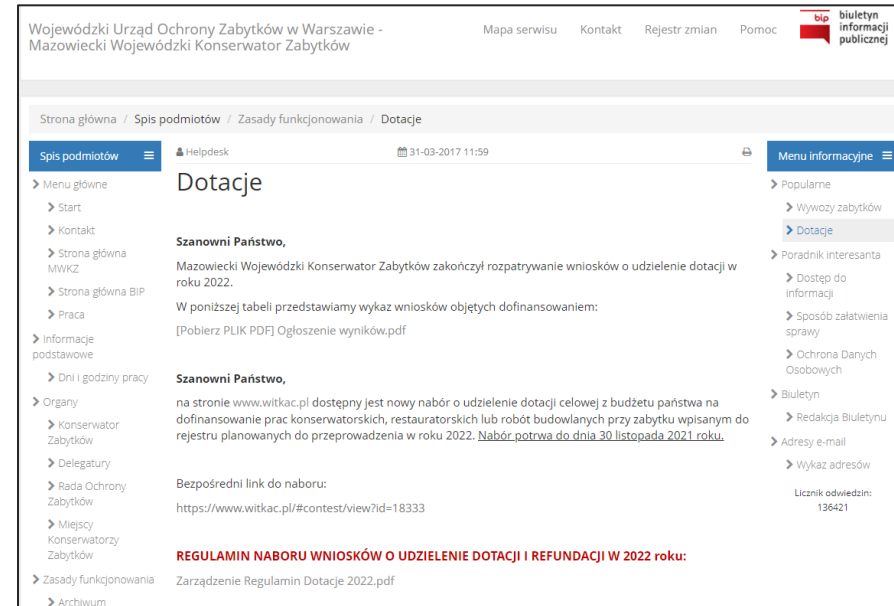
Procedury WUOZ w sprawie trybu i zasad udzielania dotacji celowej

Informacje / Ogłoszenia (Praca, Dotacje, Komunikaty) / Dotacje 2016 / Procedury WUOZ w sprawie trybu i zasad udzielania dotacji celowej

POBIERZ: Cały dokument + załączniki

tu: [Procedury WUOZ w sprawie trybu i zasad udzielania dotacji celowej](#)

Załącznik do zarządzenia ZWKZ nr 1/2016 z dnia 26.01.2016 r.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie - Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

Mapa serwisu Kontakt Rejestr zmian Pomoc bjp biuletyn informacji publicznej

Strona główna / Spis podmiotów / Zasady funkcjonowania / Dotacje

Spis podmiotów Helpdesk 31-03-2017 11:59 Menu informacyjne

Dotacje

Szanowni Państwo,
Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków zakończył rozpatrywanie wniosków o udzielenie dotacji w roku 2022.
W poniższej tabeli przedstawiamy wykaz wniosków objętych dofinansowaniem:
[Pobierz PLIK PDF] Ogłoszenie wyników.pdf

Szanowni Państwo,
na stronie www.witkac.pl dostępny jest nowy nabór o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru planowanych do przeprowadzenia w roku 2022. [Nabór potrwa do dnia 30 listopada 2021 roku.](#)

Bezpośredni link do naboru:
<https://www.witkac.pl/#contest/view?id=18333>

REGULAMIN NABORU WNIOSKÓW O UDZIELENIE DOTACJI I REFUNDACJI W 2022 roku:
[Zarządzenie Regulamin Dotacje 2022.pdf](#)

Popularne
Wywozy zabytków
Dotacje
Poradnik interesanta
Dostęp do informacji
Sposób zatwienia sprawy
Ochrona Danych Osobowych
Biuletyn
Redakcja Biuletynu
Adresy e-mail
Wykaz adresów
Licznik odwiedzin: 136421

Fundusze Unijne

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności określa: cele szczegółowe i zakres interwencji obu funduszy, tak aby wsparcie inwestycyjne było zgodne z celami Unii w zakresie tej polityki spójności i zrównoważonego rozwoju, wymogi dotyczące koncentracji tematycznej oraz inwestycji w zakresie rozwoju terytorialnego. Rozporządzenie obejmuje wyłączenia dotyczące zakresu interwencji, zasady koncentracji tematycznej oraz instrumenty wymiaru terytorialnego, w tym zrównoważony rozwój obszarów miejskich.
- Zgodnie z założeniami wsparcie kultury i ochrony zabytków w perspektywie finansowej 2021 – 2027 będzie możliwe w ramach **Celu Polityki 5 Europa bliżej obywateli** dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.
- Kluczowym aspektem realizacji tych działań będzie partycypacja społeczna podczas przygotowania i wdrażania dokumentów strategicznych niezbędnych dla wdrażania Celu 5, co ma przyczynić się do aktywizacji lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wzmocnienia poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju lokalnego.
- Cel Polityki 5 będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Rewitalizacja
w kulturze

- Inwestycje ujęte w
GMINNYCH
PROGRAMACH
REWITALIZACJI

Regionalne Fundusze Europejskie

Fundusze na programy regionalne:

- dolnośląskie – 1,67 mld euro
- kujawsko-pomorskie – 1,75 mld euro
- lubelskie – 2,27 mld euro
- lubuskie – 861 mln euro
- łódzkie – 2,29 mld euro
- małopolskie – 2,32 mld euro
- mazowieckie – 2,00 mld euro
- opolskie – 920 mln euro
- podkarpackie – 2,18 mld euro
- podlaskie – 1,25 mld euro
- pomorskie – 1,67 mld euro
- śląskie – 2,79 mld euro
- świętokrzyskie – 1,40 mld euro
- warmińsko-mazurskie – 1,73 mld euro
- wielkopolskie – 1,67 mld euro
- zachodniopomorskie – 1,61 mld euro

Pieniądze na programy regionalne podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach, między innymi na liczbie ludności i PKB na mieszkańca.

Dodatkowo sześć regionów (śląskie, łódzkie, małopolskie, lubelskie, dolnośląskie i wielkopolskie) otrzyma 4,4 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji i polityki spójności (3,8 mld euro z FST + 560 mln euro z polityki spójności).

- **Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027**
- Priorytet V: Śląskie dla mieszkańca
- Cel szczegółowy: Wzmocnienie roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027
- Cel szczegółowy: Wzmocnienie roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych
- Powiązane rodzaje zadań:
- 5.6 Kultura i dziedzictwo kulturowe W ramach EFRR wspierana będzie ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój nowoczesnej infrastruktury kultury oraz innowacyjnych produktów kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem funkcji aktywizujących społeczność regionalną oraz zaangażowanie społeczeństwa w procesy decyzyjne w modelu partycypacyjnym.
- Wsparcie zostanie skierowane w szczególności na obiekty o znaczeniu regionalnym wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w tym obiekty o dużym potencjale sieciowania tj. rozwoju istniejących szlaków kultury i dziedzictwa kulturowego, jak również obiekty unikatowe, wyróżniające region na tle kraju. Działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu przyczynią się do wzmocnienia tożsamości regionalnej, zabezpieczenia obiektów o wysokiej wartości historycznej oraz poprawy atrakcyjności oferty turystycznej regionu.

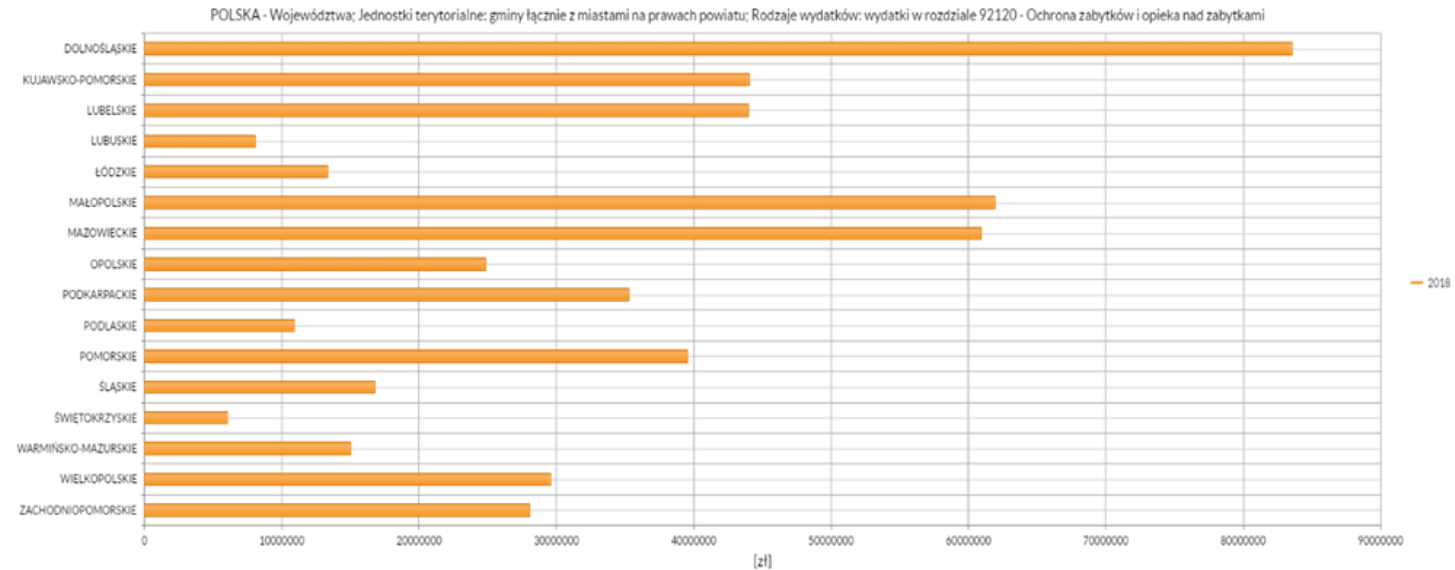
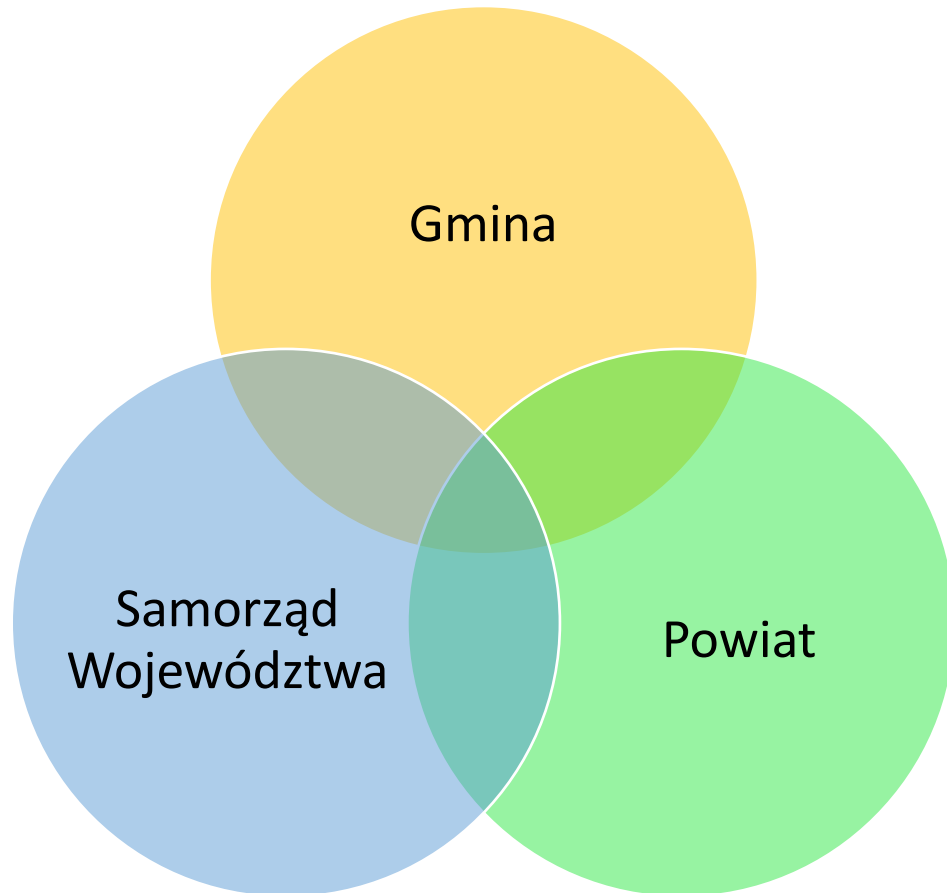

Program Horyzont Europa 2021-2027

- Horyzont Europa, dziewiąty europejski program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, który będzie realizowany w latach 2021-2027, będzie podzielony na 3 filary. Filar nr 2 będzie obejmował Klaster ds. Kultury, Kreatywności i Społeczeństwa Integracyjnego i będzie odnosił się do priorytetów UE, między innymi również do dziedzictwa kulturowego
- sektor kultury i sektor kreatywny powinny zostać włączone w procesy badawcze i innowacyjne. Realizacja tych działań badawczych zaowocuje lepszym dostępem, zrozumieniem i zaangażowaniem w dziedzictwo kulturowe.
- Działania programu „Horyzont Europa” poprawią również zarządzanie europejskimi instytucjami i sieciami dziedzictwa kulturowego. Co najważniejsze, wpłyną one na poprawę ochrony, konserwacji i restauracji europejskiego dziedzictwa kulturowego. Działania badawcze podniosą standardy jakości w zakresie konserwacji i restauracji europejskiego dziedzictwa kulturowego. Badania i innowacje zapewnią rozwiązania, dzięki którym UE stanie się światowym liderem w dziedzinie technologii ochrony dziedzictwa kulturowego, zarządzania, digitalizacji i opieki nad zasobami dziedzictwa cyfrowego. Wspierane działania zapewnią badania i innowacje w celu rozwoju zrównoważonej i integracyjnej turystyki kulturowej w Europie.

Fundusze samorządowe

Art. 81. 1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Tryb przyznawania dotacji przez samorządy określony w ustawie o ochronie zabytków

- Art. 81. 1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane **przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków** może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.
- Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

UCHWAŁA NR LII/1060/17
RADY MIASTA OPOLA

z dnia 30 listopada 2017 r.

w sprawie zasad i trybu postępowania o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków położonych na terenie Gminy Opole, nie stanowiących wyłącznej własności Gminy

Na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, poz. 774, poz. 1505, z 2016 r. poz. 1330, poz. 1887, poz. 1948, z 2017 r. poz. 60, poz. 1086, poz. 1595) oraz na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875) - Rada Miasta Opola uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Uchwała określa:

- 1) warunki ubiegania się o dotację na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków;
- 2) rodzaje danych i informacji, które należy zawrzeć we wniosku o dotację;
- 3) tryb postępowania z wnioskiem o udzielenie dotacji;
- 4) postanowienia, jakie powinna zawierać umowa o udzielenie dotacji;
- 5) zasady rozliczenia, kontroli i zwrotu dotacji;
- 6) sposób ewidencjonowania i upowszechniania informacji o udzielonych dotacjach.

1. Dotacje w ramach otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych
2. Dotacje w trybie pozakonkursowym (tzw. małe granty) dla organizacji pozarządowych
3. Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach
4. Stypendia artystyczne Marszałka Województwa Opolskiego
5. Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego za wydarzenie muzealne roku
6. Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego dla animatorów i twórców kultury
7. Współorganizacja wydarzeń, honorowy patronat Marszałka Województwa Opolskiego

Dotacje w ramach otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych

The screenshot shows the Generator eNGO website interface. The top navigation bar includes 'Konkursy ofert', 'Dokumenty', and 'Aktualności'. The main header features the 'Konkursy ofert' title and a sub-header 'Lista ogłoszonych konkursów ofert'. A sidebar on the left contains navigation options: 'Otwarte konkursy' (Aktualnie trwające, Zakończone, Archiwum), 'Tryb uproszczony 19a' (Złóż ofertę), and 'Dane kontaktowe' (Województwo opolskie, 45-082 Opole, Piastowska 14, 77 44 67 845, umwo@opolskie.pl). The main content area displays two active tenders. The first tender, dated 2022-04-29 15:30:00, is for social assistance projects. The second tender, dated 2022-04-22 15:30:00, is for waste management education projects. The footer contains 'Generator eNGO v.3.1.14 - © Delta Partner 2013-2022', 'Regulamin serwisu', and 'Polityka prywatności'.

Dla kogo?

Organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje), spółdzielnie socjalne, koła gospodyń wiejskich (zarejestrowane w krajowym rejestrze ARiMR)

Wyniki jesiennej edycji konkursu na realizację przedsięwzięć *Eduko - Bardzo Młoda Kultura 2019-2021 - Opolskie*

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura 2019-2021 oraz budżetu Województwa Opolskiego

CENTRALNE MUZEUM JEŃCÓW WOJENNYCH

- Stowarzyszenie Przyjaciół Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych
- Stowarzyszenie współorganizuje konferencje, spotkania autorskie, lekcje i prelekcje muzealne, wystawy, konkursy, podróże edukacyjne do miejsc pamięci, a także wspiera powstanie publikacji o tematyce historycznej oraz angażuje się w akcje mające na celu pozyskiwanie i konserwowanie zbiorów muzealnych. Podejmowane przez organizację działania służą kształtowaniu świadomości historycznej i narodowej, postaw patriotycznych i obywatelskich.
- Stowarzyszenie jest organizacją pożytku publicznego zgodnie z Ustawą z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Nie taki zwykły las... Informacja o dofinansowaniu

Miło nam Państwa poinformować, że wniosek o dofinansowanie, złożony przez nasze Stowarzyszenie Przyjaciół Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w konkursie na realizację przedsięwzięć „EDUKO – BARDZO MŁODA KULTURA 2019-2021 – OPOLSKIE” został rozpatrzony pozytywnie.

Partnerami projektu „Nie taki zwykły las. Reportaże z Łambinowic” są obok naszego Muzeum również: Zespół Szkół w Tułowicach, Nadleśnictwo Tułowice oraz Partnerstwo Borów Niemodlińskich.

Celem przedsięwzięcia jest natomiast rozwój świadomości historycznej i ekologicznej oraz kompetencji psychospołecznych i komunikacyjnych u minimum 120 uczniów szkół ponadpodstawowych. Stanie się to przy wykorzystaniu potencjału Muzeum i Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach. W projekcie zaplanowano zajęcia i warsztaty, a także konkurs na najlepszy reportaż prasowy. Zajęcia edukacyjne będą dotyczyć również dzieci w wieku przedszkolnym i dorosłych mieszkańców Gminy Łambinowice.

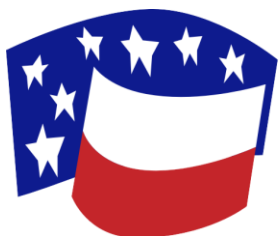
Zadanie: złożenie wniosku w otwartym konkursie ofert Prezydenta Miasta Opola na wsparcie w 2019 roku realizacji zadań publicznych z zakresu turystyki i krajoznawstwa – na opracowanie graficzne, druk i dystrybucję mapy opolskich instytucji kultury, biorących udział w Nocy Muzeów w Opolu (18 czerwca br.).

Inne źródła pozyskiwania funduszy – fundacje, finansowanie prywatne

FUNDACJA
KGHM
POLSKA MIEDŹ

- Kategorie prywatnych podmiotów finansujących: banki, kanały alternatywne (fundusze, rynek kapitałowy i finansowanie społecznościowe) oraz inwestorzy filantropijni.
- Pierwsze dwie kategorie koncentrują się głównie na instrumentach finansowych i zazwyczaj żądają zwrotu finansowego z dokonanej inwestycji, podczas gdy inwestorzy filantropijni zapewniają finansowanie bardziej na zasadzie dotacji i często nie oczekują zwrotu.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Fundacja Eriki Simon

ERIKA-SIMON-STIFTUNG

Witamy Fundacja Projekty Wiadomości Kontakt

Fundacja założona w roku 1993
wspierająca Śląskie dziedzictwo kulturowe i porozumienie
międzynarodowe

Serdecznie witamy na
stronie internetowej
Fundacji Eryki Simon

Fundacja Eryki Simon została założona przez panią Gerharda
Simona w dniu 31.10.1993. Towarzyszyła temu następująca
myśl:

„Moja wolą jest ratowanie i utrzymanie stanu zabytków kultury
niemieckiej i polskiej na Dolnym i Górnym Śląsku. Poprzez nasz
udział chcemy przyczynić się również do szerzenia pojednania

- „Moja wolą jest ratowanie i utrzymanie stanu zabytków kultury niemieckiej i polskiej na Dolnym i Górnym Śląsku. Poprzez nasz udział chcemy przyczynić się również do szerzenia pojednania między Niemcami a Polakami oraz budowania wspólnej przyszłości w Europie“.

Alternatywne źródła finansowe

Na remont "Serca naszej wsi..." Ratujmy zabytek.

Celem Zrzutki jest remont ratowniczy zabytkowego kościoła parafialnego pw. Św. Jana Nepomucena w Minkowicach Oławskich, wzniesionego w stylu barokowym w roku 1716. W tej chwili kościół znajduje się w katastrofalnym stanie, występuje ryzyko zawalenia, szczególnie w zakresie prezbiterium...

Zeskanuj kod qr aparatem telefonu lub wejdź pod adres

<https://zrzutka.pl/n4wpv8>

• Fin tech

• Wywodzi się z zastosowania technologii w systemie finansowym, na przykład do pożyczania pieniędzy w ramach modelu „peer-to-peer” (czyli bezpośredniego gromadzenia prywatnych oszczędności bez pośrednictwa banków). Pożyczka peer to peer (P2P) umożliwia podmiotom pożyczanie pieniędzy za pośrednictwem platformy pożyczek społecznościowych po oprocentowaniu innym niż stopy zwykle stosowane przez pośredników finansowych, takich jak banki. Są to formy finansowania, które są wypłacane między podmiotami bez pomocy pośrednika i dlatego zazwyczaj pożyczający kapitał otrzymują wyższe oprocentowanie, a ci, którzy go otrzymują, płacą niższe odsetki niż stosowane przez instytucje bankowe.

• Crowdfunding

• To rodzaj „Fin Tech”, który ma największe zastosowanie w dziedzinie kultury. Mechanizm finansowania społecznościowego polega na wykorzystaniu Internetu do pozyskiwania środków od grup osób o wspólnych zainteresowaniach. Jest to rodzaj oddolnego finansowania, którego niedawny rozwój jest z pewnością związany z rosnącą rolą mediów społecznościowych, aplikacji internetowych i mobilnych.

• Istnieją cztery główne modele interwencji w zakresie finansowania społecznościowego:

- na podstawie darowizny (zwykła darowizna, brak nagród)
- na podstawie nagród (z różnymi nagrodami w zależności od kwoty darowizny. Są to gadżetowe nagrody pozafinansowe, spotkania z twórcą idei, etc.)
- equity crowdfunding (finansowanie w formie kapitału podwyższonego ryzyka w celu uzyskania udziałów w spółce)
- social lending (niesfinalizowane osobiste pożyczki udzielane przez osoby prywatne innym osobom prywatnym w Internecie)

Materiały pomocnicze

[Strona główna](#) > [Baza Wiedzy](#)

Baza wiedzy

Jak zidentyfikować i rozpoznać dziedzictwo kulturowe? Jak je chronić oraz jak je wykorzystać do rozwoju gminy? Aby poznać odpowiedzi na te i wiele innych pytań zapoznaj się z artykułami dostępnymi w pięciu kategoriach tematycznych:

Filtruj według kategorii

Dziedzictwo

Sortuj po

Po dacie publikacji

Zabytkowa kopalnia „Ignacy” w Rybniku – konserwacja i zmiana funkcji.

Wpis należy do kategorii: Artykuł Dobre Praktyki

Przemysłowe przestrzenie zyskujące nową funkcję stają się coraz częstsze. Stają się miejscami dla aktywności lokalnej społeczności, atrakcjami turystycznymi czy przestrzeniami działań kulturalnych. Przykładem jest powstała jeszcze w XVIII wieku zabytkowa kopalnia „Ignacy” w Rybniku. Zobaczmy, jakie dobre praktyki wpłynęły na obecny kształt tego miejsca. Od oddolnej inicjatywy do zainteresowania miasta...

[przeczytaj więcej](#)

<https://zabytek.pl/pl>

The screenshot shows the homepage of the website zabytek.pl/pl. The browser address bar displays the URL. The navigation menu at the top includes: OBIEKTY, MAPA, KOLEKCJE, WYCIEZKI, and a search icon. The main content area is a grid of featured items:

- Top Left (Blue background):** Icon of a castle. Text: „NIERAZ OGLĄDAŁEM OJCZYZNĘ Z SAMOLOTÓW, ALE TERAZ BYŁO TO ZUPEŁNIE COŚ INNEGO. JEDNYM SPOJRZENIEM OBEJMOWAŁEM CAŁY KRAJ. POLSKA WYGLĄDAŁA STĄD MAŁA, ALE JEDNOCZEŚNIE PIĘKNA.” MIROSŁAW HERMASZEWSKI
- Top Row Middle (Yellow background):** Icon of three people. Text: DZIAŁANIA NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA
- Top Row Right (Three columns):**
  - Column 1:** Image of a church. Text: KOŚCIÓŁ PW. CHRYSYTA KRÓLA I ŚW. KATARZYNY JEMIELNO
  - Column 2:** Image of a forest. Text: GRODZISKO WIERZCHUCICE
  - Column 3:** Image of a monastery. Text: JASNA GÓRA - ZESPÓŁ KLASZTORU OO. PAULINÓW CZĘSTOCHOWA
- Second Row Right:** Image of a chapel. Text: KAPLICA CZYŻOWICE
- Second Row Middle (Red background):** Icon of a flag. Text: ZABYTKI W TWOJEJ OKOLICY
- Second Row Left (Two columns):**
  - Column 1:** Image of a church. Text: ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA UHERCE MINERALNE
  - Column 2:** Image of a villa. Text: WILLA LUBOŃ RABKA-ZDRÓJ
- Third Row Middle (Teal background):** Icon of a cube. Text: ZABYTKI 3D MODELE
- Third Row Right (Two columns):**
  - Column 1:** Image of a modernist building. Text: WYCIEZKA UŻYTKOWNIKA GDYNIA, MODERNISTYCZNYCH ZABYTKÓW KRAINA 12
  - Column 2:** Image of a ruin. Text: RUINA DWORU KŁĘBOWIEC
- Bottom Left (Blue background):** Icon of a path. Text: WYCIEZKI
- Bottom Row Middle (Two columns):**
  - Column 1:** Image of a ruin.
  - Column 2:** Image of a street scene.
- Bottom Row Right:** Image of a small wooden church.

<https://edu.nid.pl>

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Edukacja

Materiały edukacyjne

Wydarzenia

Inspiracje

Baza wiedzy

Kontakt

AA

Konkurs na prototyp gry edukacyjnej rozstrzygnięty!

Zapraszamy do zapoznania się z wynikami!

Materiały edukacyjne

Wszystko, co potrzebne do przygotowania ciekawych zajęć o dziedzictwie

Wydarzenia

Zaproszenia – wyszukiwarka wydarzeń związanych z edukacją o dziedzictwie

Inspiracje

Relacje z wydarzeń i efekty projektów – wszystko, co może Was zainspirować

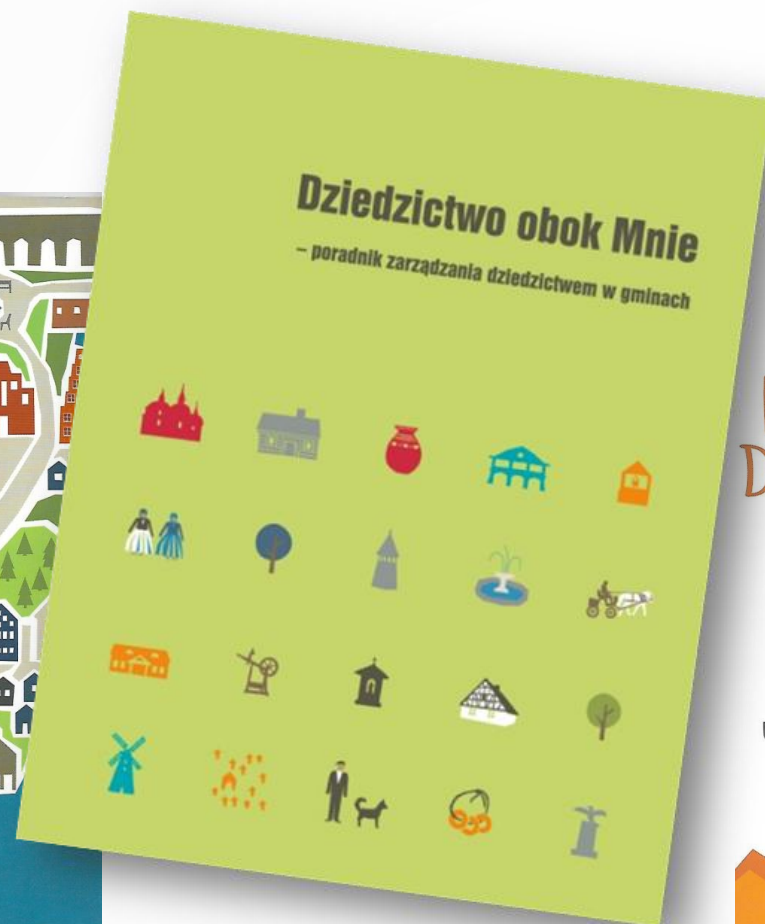
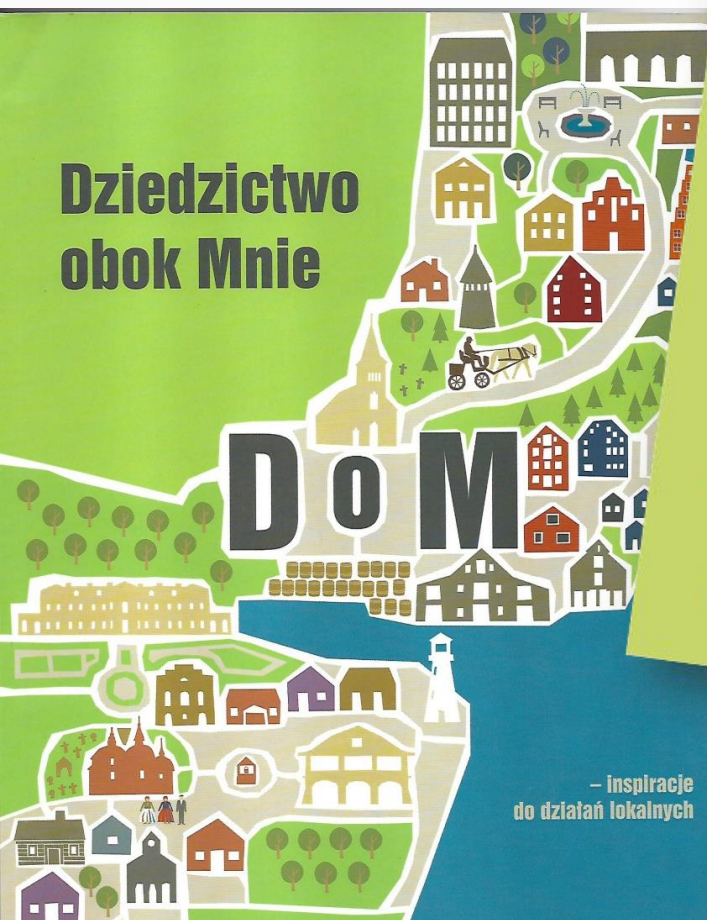
Baza wiedzy

To, co trzeba wiedzieć o dziedzictwie. Kluczowe pojęcia, ważne publikacje

Publikacje Narodowego Instytutu Dziedzictwa

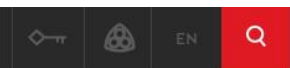
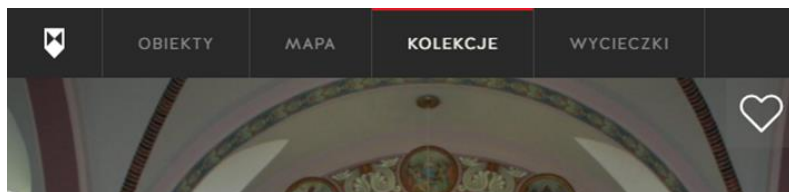

ROZGRYŃĆ DZIEDZICTWO

PODRĘCZNIK DOBRYCH PRAKTYK

UPOWSZECHNIANIA DZIEDZICTWA
I EDUKACJI O DZIEDZICTWIE
KULTUROWYM

♡ 🖨️ 📤

KOLEKCJA

MALARSTWO KOŚCIELNE NA TERENIE OPOLSZCZYZNY

📄 17

Wiek XIX był czasem scierania się sztuki zastanej, tradycyjnej z awangardową, odkrywania nowych trendów, w końcu był czasem buntu wobec skostniałych zasad sztuki akademickiej. Rewolucja, jaka się w tym czasie dokonała odrzuciła tworzenie sztuki na podstawie obserwacji dzieł wielkich mistrzów przeszłości. W efekcie tego przewartościowania przez długi czas akademizm, a najbardziej sztuka kościelna, były niedoceniane i zapomniane.

... WIĘCEJ

OBIEKTY Z KOLEKCJI

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. KATARZYNY

BABICE

KOŚCIÓŁ PARAFILANY PW. ŚWIĘTEJ TRÓJCY

RUDZICZKA

KOŚCIÓŁ PW. ŚŚ. PIOTRA I PAWŁA

PRUDNIK

KOŚCIÓŁ PW. NARODZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY I ŚW. MARCINA

STRZELCE

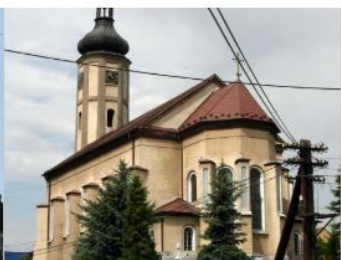
KOŚCIÓŁ PW. ŚW. MARII MAGDALENY

JASIONA

KOŚCIÓŁ PW. WNIEBOWZJĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

RACŁAWICE ŚLĄSKIE

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

KLISINO

www.krajobrazmojegomiasta.pl

KRAJOBRAZ MOJEGO MIASTA

KRAJOBRAZ MOJEGO MIASTA

Materiały źródłowe (teksty, grafiki, zdjęcia):

- <https://www.interreg-central.eu>
- <https://samorzad.nid.pl/baza-wiedzy/>
- <https://zabytek.pl/pl>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
- <https://rewitalizacja.uml.lodz.pl>
- <http://niemodlinzamek.pl>
- <https://www.sudeckazagroda.pl>
- <https://pl.erika-simon-stiftung.org>
- <https://www.cmjw.pl>
- <http://edukoopolskie.pl/>